au

arkkitehtiuutiset

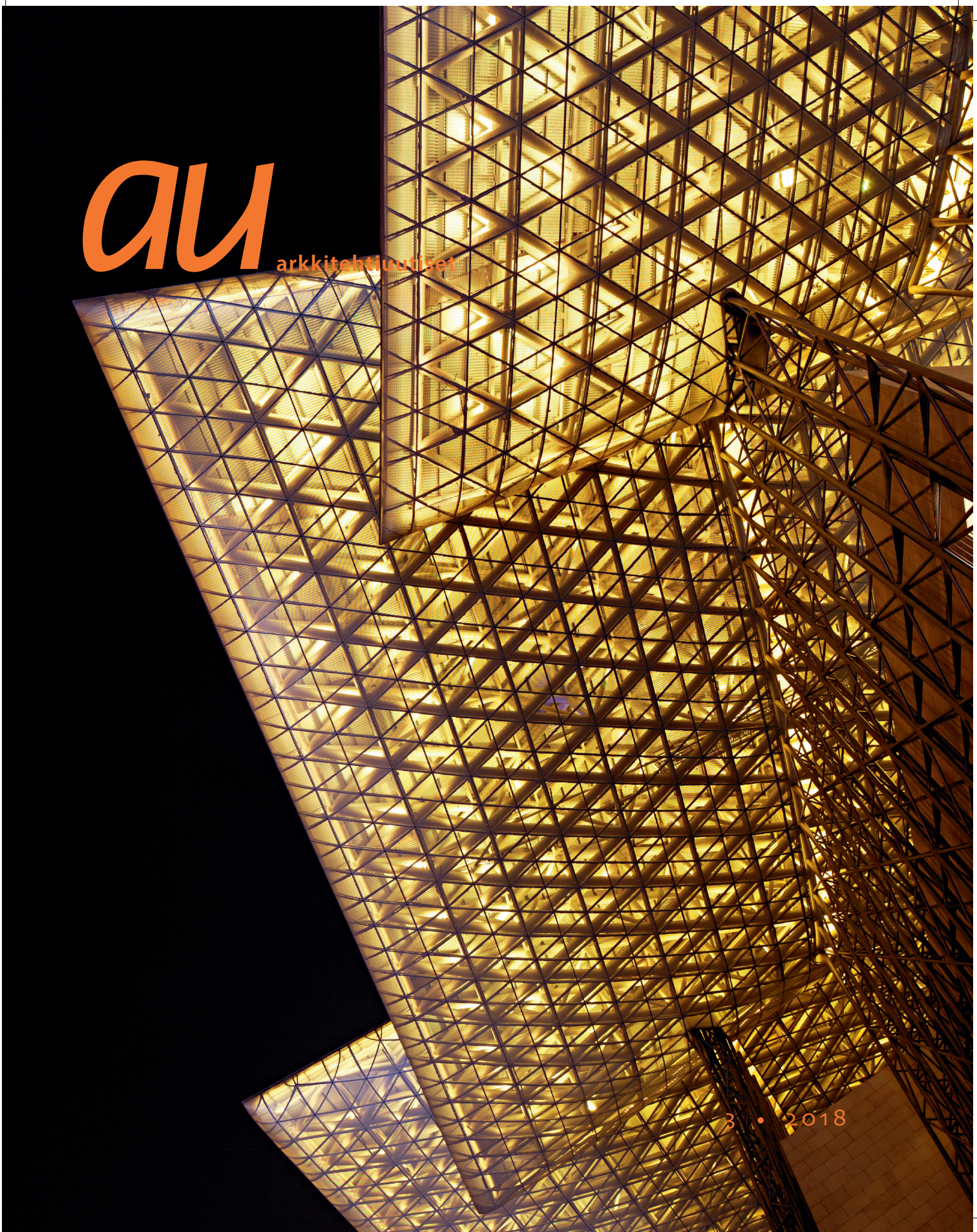

3 • 2018

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 1 15.3.2018 10.23

LS ZERO

Aidosti uppoasennettu

Better life.
With electricity.

LS ZEROn ansiosta sähköasennuksesta tulee sisustuselementti kalusteiden suunnittelussa. Uppoasennuksessa seinäpinta ja kytkin sulautuvat harmonisesti toisiinsa, mikä avaa modernille sisustussuunnittelulle uusia, inspiroivia mahdollisuuksia.

ENSTO

ensto.fi

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 2 15.3.2018 10.23

PÄÄKIRJOITUS

EVA GEITEL
SAFAn varapuheenjohtaja

> OLISITKO SINÄ SOPIVA HENKILÖ LIITTOVALTUUSTOON, TAI TIEDÄTKÖ PÄTEVÄN KOLLEGAN, JOKA OLISI KIINNOSTUNUT TEHTÄVÄSTÄ?

Vaikuta paremman rakennetun ympäristön puolesta

Vuosi 2018 on SAFAn vaalivuosi. SAFAn liittovaltuuston vaalit käydään ensi syksynä. Liittovaltuusto tarjoaa hyvän väylän vaikuttaa SAFAn tulevaisuuden toimintaan ja painopisteisiin. Vaikuttamisesta hyvänä esimerkkinä on SAFAn strategia, jossa päätetään, mitä asioita toiminnassa priorisoidaan.

Ehdokasasettelu tapahtuu kesän aikana. Olisitko sinä sopiva henkilö liittovaltuustoon, tai tiedätkö pätevän kollegan, joka olisi kiinnostunut tehtävästä? Nyt on oikea hetki astua esiin. SAFA on yhtä vahva kuin sen jäsenet.

Toiset merkittävät ehdokasasettelut ovat ensi vuoden alkupuolella, kun vahvistetaan eduskuntavaalien ehdokkaat. Arkkitehtien monipuolinen, laajojen kokonaisuuksien hallintaa edellyttävä ammatti tarjoaa hyvät edellytykset kansanedustajan tehtäviin. Eduskunnassa tehdään paljon alaa läheisesti koskettavia päätöksiä. Näistä viimeisimpänä ympäristöministeriö on käynnistänyt maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen. Muita ajankohtaisia hankkeita on asunto-, energia- ja ympäristöministeri **Kimmo Tiilikaisen** johdolla viime vuonna käynnistetty Terveiden tilojen vuosikymmen -toimenpideohjelma.

Suomi on ollut myös arkkitehtuuripoliittisten ohjelmien edelläkävijä. Suomen kansallisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman hyväksymisestä tulee kuluneeksi ensi joulukuussa 20 vuotta. Kansallinen ohjelma on edesauttanut kunta- ja aluetason ohjelmien syntyä ja toiminut esimerkkinä lukuisille ulkomaisille arkkitehtuuripoliittisille ohjelmille. Kansallisen ohjelman päivittämiselle olisi selkeä tilaus.

Mitä monipuolisemmin arkkitehdit toimivat sekä suunnittelun kentällä että päättämässä suurista linjoista, suunnittelun lähtökohdista ja edellytyksistä, sitä parempaa rakennettua ympäristöä pystymme toteuttamaan. Kaikki vaikuttaminen on tärkeää, ja rakennetun ympäristön esille nostaminen on merkittävää jo vaalityön aikana.

Haluaisinkin SAFAn varapuheenjohtajana ja arkkitehtuuripoliittisen jaoksen puheenjohtajana kannustaa kaikkia vaikuttamisesta kiinnostuneita asettumaan rohkeasti ehdolle, kumpiinkin vaaleihin.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 3 15.3.2018 10.23

PAROC®

STEP FOR GRIDS

paroc.fi/stepforgrids

3 | 2018

au arkkitehtiuutiset

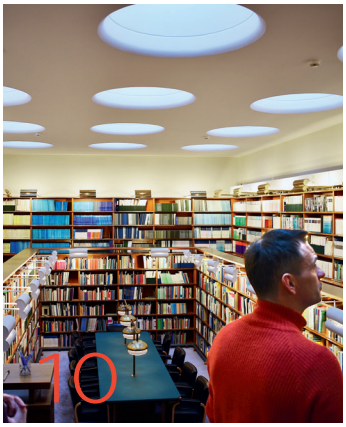

3 **PÄÄKIRJOITUS**
Vaikuta paremman rakennetun ympäristön puolesta *Eva Geitel*

6 **HAASTATTELU**
Paikan henkeä etsimässä *Tommi Mäkynen*

10 **TAPAHTUMAT**
10 **Onnellisuus rakennetussa ympäristössä?** *Minnamaria Koskela*
14 **Viheralalla ei tyydytä kesyyn meininkiin** *Elina Kataja*

16 **TUTKIMUS**
Yhdyskuntarakenteen ekologisuus puntarissa *Pekka Hänninen*

18 **NÄYTTELYT**
18 **Raikkaita taidetuulia Kumussa** *Tarja Nurmi*
20 **Läpivalaisussa Saksan naisarkkitehdit** *Lauri Jääskeläinen*

22 **MAAILMALLA**
Kunnianhimoinen autokaupunki *Tarja Nurmi*

28 **KOLUMNI**
Kaksi taakse, kolme eteen *Lauri Louekari*

38 **OPISKELIJAT**
Opiskelijat suunnittelivat Jyväskylän keskustaa *Tuija Solin*

40 **MARK**
40 **Vihertehokkuutta kaupunkikortteleihin** *Mari Ariluoma ja Elisa Lähde*
42 **Ei viherpestä ongelmia** *Veera Tolvanen*

44 **ATL**
ATL:n jäsenet haluavat kehittyä ja kansainvälistyä *Kalle Euro*

ILMESTYY: vko 12
12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1949
ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, MARK:n, ATL:n ja
SUM:n uutis- ja tiedotuslehti

JULKAISIJA:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

PÄÄTOIMITTAJA:
Paula Huotelin
paula.huotelin@safa.fi
puh. 040 556 2827

TOIMITUSSIHTEERI:
Anne Haatainen
au@safa.fi, puh. 040 169 2213
Avustaja: Riina Behl
Toimittaja: Päivi Virtanen
Ulkoasu: Anne Haatainen

Paino: Grano Oy 2018

LEHTITILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET:
TILAAJAT: julkaisut@safa.fi
puh. 09 5844 4221
JÄSENET: jasenasiat@safa.fi

ILMOITUSMYYNTI:
Jussi Piha, puh. 050 522 5475
Timo Lepistö, puh. 044 534 9878
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Ilmoitusaineiston jättöajat:
au.safa.fi

KANSIKUVA: Wuxin oopperatalon kattosiivistä yksityiskohta, PES-Arkkitehdit Oy.
Kuva Jussi Tiainen.

Helsinki–Shanghai, PES-Arkkitehdit Oy Arkkitehtuurimuseolla 7.3.–2.6.2018.

ILMESTYMISAJAT:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
4|2018	3.4.	19.4.
5|2018	7.5.	24.5.
6–7|2018	4.6.	21.6.
8|2018	13.8.	30.8.
9|2018	10.9.	27.9.
10|2018	8.10.	25.10.
11|2018	5.11.	22.11.
12|2018	30.11.	20.12.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen ja toimitettava aineisto kahta viikkoa aikaisemmin.)

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 5 15.3.2018 10.23

> OPETTAMISEN VAARANA ON JÄMÄHTÄMINEN, JA ONKIN TÄRKEÄÄ JATKUVASTI LÖYTÄÄ UUSIA KYSYMYKSIÄ, JOIHIN EI OLE VIELÄ VASTAUKSIA.

Paikan henkeä etsimässä

Arkkitehti, professori Christian Kerez opettaa ETH Zürichissä, teknillisessä yliopistossa Sveitsissä. Huhtikuussa Kerez saapuu Arkkitehtipäiville: hän luennoi Oulussa perjantaina 13.4. Kereziä haastatteli lounastauolla hänen työpaikallaan helsinkizurich-toimiston osakas Tommi Mäkynen.

Saavun professori Christian Kerezin työpaikalle sovittuun aikaan. Professorilla on vielä käynnissä istunto kahden diplomityötä tekevän opiskelijan kanssa. Minut ohjataan viereiseen huoneeseen, johon Christian Kerez saapuu viiden minuutin kuluttua. Haastattelun alkajaisiksi totean, että tein täsmälleen samassa huoneessa töitä viiden vuoden ajan ollessani **Kees Christiaansen** assistenttina.

Tieto herättää Kerezissä näkyvän uteliaisuuden, mutta meillä on vajaa tunti aikaa lounaskeskustelulle, joten siirrymme asiaan. Seuraavaksi Kerezin pasta-annos kaatuu hänen syliinsä. Kerez nauraa hölmistyneenä ja poistuu kiroillen puhdistamaan housujaan. Tunnista on kolme varttia jäljellä, mutta jää on murrettu ja tunnelma on leppoisa.

Pyöritätte toimistoa kahdessa kaupungissa ja olette professorina ETH:ssa. Mitä opettaminen merkitsee teille?

– En ikinä halunnut professoriksi, ajatus tuntui alun perin rajoittavalta. Näin kuitenkin mahdollisuuden, täydellisen vapauden pohtia arkkitehtuuria ja kiinnostavia kysymyksiä ilman budjetteja ja muita reunaehtoja.

Opettamisen vaarana on jämähtäminen, ja onkin tärkeää jatkuvasti löytää uusia kysymyksiä, joihin ei ole vielä vastauksia. Riippumaton työskentely arkkitehtonisten kysymysten kanssa täydentää praktiikkaa. Kyse ei ole kuitenkaan vastakkainasettelusta, että koulu on vapaa ja praktiikka rajoitettu, vaan siitä, että molemmissa pitää olla valmis kysymään itseltään uusia kysymyksiä löytääkseen uusia vastauksia, jopa alun perin samankaltaisiin toimeksiantoihin.

Yritän aina löytää uuden lähestymistavan, vaikka itse tehtävä olisikin entuudestaan tuttu. Joitain vuosia sitten teimme lähes samaan aikaan kahta kolmen perheen asuintaloa Sveitsiin, kun minua pyydettiin suunnittelemaan taas kolmen perheen asuintaloa Prahaan. Mietin, etten voisi enää löytää mitään uutta siihen toimeksiantoon, ja olin jo kieltäytyä. Onneksi kuitenkin suostuin.

Mikä merkitys paikalla on teille arkkitehtina? Auttaako se luomaan uusia kysymyksiä tai löytämään uusia vastauksia projekteihin?

– Paikka on paljon enemmän kuin rakennuspaikka, tontti ja naapurirakennukset. Minulle paikka merkitsee sitä, miten jossain eletään, rakennetaan, millaisia ennakkokäsityksiä jossain on.

Jos pitäydymme aiemmassa esimerkissä, kolmen perheen asuintaloissa, Sveitsissä rakentamisen kulttuuri on uskomattoman korkealla tasolla. Täällä on fantastisia käsityöläisiä ja fantastisia insinöörejä. Olemme voineet työskennellä sellaisilla resursseilla, joita ei juuri missään muussa maassa ole tarjolla. Toisaalta Prahassa olemme voineet työskennellä monimutkaisten geometrioiden kanssa, mikä onnistuu vain maassa, jossa sen mahdollistaa rakennustyöntekijöiden palkkataso.

Toki itse rakennuspaikka näkymineenkin vaikuttaa tilallisiin ratkaisuihin. Minua kiinnostaa kuitenkin paikan yleisempi, laajempi ymmärtäminen, sen tilallinen tulkitseminen ja ilmaiseminen arkkitehtuurissa. Vietän paljon aikaa paikoissa, joihin suunnittelen, oppiakseni tuntemaan paikan. Työskentelin Brasiliassa yhdessä favelassa, ja kahden viikon ajan tein päivittäin kävelyjä ympäri tuota favelaa, jotta voisin kokea ja sisäistää minulle tuntemattoman paikan: miten ihmiset elävät ja miten he elämänsä siellä ymmärtävät. Halusin ymmärtää sen ilman ennakkokäsityksiä.

Paikan henki, Genius Loci, on tulevien Arkkitehtipäivien teema. Te työskentelette ympäri maailmaa Etelä-Amerikasta Kiinaan: onko teillä jokin tapa päästä paikan henkeen kiinni?

– Arkkitehtuuri on monille tähtiarkkitehtuuria ja tähtiarkkitehteja, jotka toteuttavat itseään, puhuvat omaa kieltään ja toimivat kansainvälisesti. Joku sanoi joskus, että **Zaha Hadidin** ja McDonald'sin välillä ei ole melkein mitään eroa, koska joka kaupungissa on yksi. En halua arvottaa tällä vertauksella, se on yksi tapa toimia kansainvälisesti.

CHRISTIAN BEUTLER

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 7 15.3.2018 10.24

TOMMI MÄKYNEN

> ARKKITEHTUURIN PELIVARA ON PIENEMPI JA AHTAAMPI. HUOLENI EI OLE SE, KUOLEEKO AMMATTIKUNTAMME, VAAN KANSALAISENA SE, ETTÄ KAUPUNKEJAMME UHKAA NÄIVETTYMINEN.

Minä rakennan selvästi vähemmän, suunnittelen vähemmän ja toimistoni on pienempi, joten toimin eri lailla. Minusta on kiinnostavaa saapua uuteen paikkaan, saada uusia ideoita. En tarkoita jatkuvasti syvenevää paikan – tai toimeksiannon – ymmärtämistä, vaan ennemminkin sitä, miten jonkin vieraan asian kohtaaminen ja jopa väärinymmärtäminen avaa mahdollisuuksia nähdä asioita totutusta poikkeavalla tavalla. Toki kun kävelen sveitsiläisenä kaksi viikkoa brasilialaisessa favelassa, niin ei se ole vakavasti otettavaa osallistumista paikallisten elämään. Mutta se on tapa osoittaa kunnioitusta asiakasta kohtaan.

Minua kiinnostaa rakentaa esimerkiksi Kiinaan, koska ymmärrän Kiinaa paljon vähemmän kuin vaikka Sveitsiä. Mahdollisuus kehittää fantasioita on paljon suurempi siellä kuin Saksassa. Täällä tiedän, mitä minulta odotetaan tai minkälainen ehdotus kilpailun voittaa. Kun teen kilpailun Kiinaan, en yleensä edes tiedä, kuka voitti. Ehkä lopputulos on yhtä pragmaattinen ja pettymys, mutta koska olen ulkopuolinen enkä ymmärrä kaikkea, voin ajatella paljon vapaammin.

Sama on Berliinin suhteen: olen valinnut Berliinin kotikaupungikseni, mutta en siksi, että minulla olisi siellä paljon töitä tai koska markkinat siellä ovat hyvät, vaan siksi, että Berliini on kiinnostava ja sympaattinen kaupunki, jota en ymmärrä. Se on ruma, mutta olen aina tuntenut oloni siellä hyväksi. Berliini tarjoaa tilaa vapaaseen ajatteluun.

Parhaillaan teemme opiskelijoiden kanssa huimia suunnitelmia Berliiniin. Sellaisia suunnitelmia en ikinä voisi kuvitella esittäväni täällä Zürichissä, koska tiedän, mitä niille täällä tapahtuisi. Eli minulle kyse ei ole siitä, että kansainvälinen arkkitehti olisi parempi kuin paikallinen, vaan siitä, että minulla on tarve hakea uusia mahdollisuuksia kehittää itseäni.

Viisi vuotta sitten teillä oli Japanissa näyttely nimeltään The Rules of the Game – mitä se tarkoittaa, mitkä ovat säännöt ja mikä on peli?

– Nimi tulee luennosta, jonka pidin Harvardissa ja jossa pohdin, mikä on ylipäänsä arkkitehtoninen suunnitelma, mikä on projekti. Projekti ei ole pelkästään se, että rakentaa talon, ostaa kukkakimpun tai katsoo elokuvan. Kyse on siitä, miten päätökset tehdään. Kukkakimppuun valitaan kukat noppaa heittämällä, ja niin meillä on säännöt, jotka vaikuttavat siihen, miltä lopputulos näyttää. Se on täysin abstrakti prosessi. Kun ajattelen arkkitehtuuria abstraktisti, sääntöjen verkostona, jonka kautta päätöksiä tehdään, voin ajatella arkkitehtuuria hyvin avoimesti. Toisaalta se on määriteltyä sääntöjen kautta, toisaalta lopputulos on avoin.

Kun suunnittelin Swiss RE:tä, tein sinne portaikkoja, jotka eivät lävistä kerroksia vaan toimivat myös kantavana rakenteena. Miten portaat lopulta sijoittuvat tai mistä niiden sijoittelu alkaa, on lähestulkoon se ja sama. Tämä konsepti yleispätevistä säännöistä kiinnostaa minua paljon. Osa töistäni Japanissa saattoi näyttää sattumanvaraisilta tai jopa villeiltä, mutta niillä oli tietty täsmällisyys ja ankaruus sääntöjensä takia.

Minua kiinnostaa kysymys, miten voi tehdä formalismista vapaata arkkitehtuuria, joka ei ole pelkkää estetiikkaa tai

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 8 15.3.2018 10.24

muotoilun halua. Miten voin suojella itseäni omilta esteettisiltä preferensseiltäni? Samalla se on tapa toimia isommassa mittakaavassa – omakotitalossa joutuu ehkä tekemään joka kerroksessa spesifisiä päätöksiä, mutta tornitaloa suunnitellessa ei sellaista voi tehdä tai ainakin se olisi erittäin raskasta.

Kun katson töitänne, näyttää siltä, että usein rakenteilla – erityisesti kantavilla rakenteilla – on suuri merkitys lopullisessa estetiikassa.

– Rakennuksen sisällä oleva kiinnostaa enemmän kuin kuoren muotoilu. Rakennuksessa on oleellista, miten se pysyy pystyssä, mitkä ovat sen kantavat rakenteet ja miltä ne näyttävät. Toisaalta minulla on projekteja, joissa kantavilla rakenteilla ei ole kummempaa roolia. Ensimmäisissä projekteissani rakenteilla oli ehkä suurempi merkitys, sitä ei voi arkkitehtuurissa sivuuttaa.

Julkisivuissa minua kiinnostaa tehdä näkyväksi se, mitä sisällä on. Voi olla, että fasadilla on oma logiikkansa, joka kuitenkin on aina kiinni siitä, mitä sisällä tapahtuu.

Oikeastaan sanoisin, että minua kiinnostavat perusasiat arkkitehtuurissa, ja kantavat rakenteet ovat yksi näistä elementeistä, mutta uudemmissa projekteissa ne eivät ole välttämättä enää niin etualalla. Silti nämä projektit eivät ole sen rennompia tai vähemmän määrätietoisia – etsin aina perusasioita arkkitehtuurissa.

Arkkitehtuurikeskustelussa on jälleen voimakkaasti esillä menneisyys ja tulevaisuus. Mitä mieltä olette välillä romantisoivasta tavasta tarkastella rakentamisen ja rakennustaiteen traditioita? Entä mikä teitä kiinnostaa tulevaisuudessa?

– Huomaan, että teemoilla kuten arkkitehtuuri ja politiikka tai arkkitehtuuri ja yhteiskunta on taas merkitystä. Tätä keskustelua oli paljon 70-luvulla, kun opiskelin, ja sitten tuli **Aldo Rossi** ja sanoi, että arkkitehtuurilla on tekemistä vain arkkitehtuurin kanssa. Nyt 70-luvun keskustelut ovat taas tulossa takaisin.

Uskon, että arkkitehtuuria tarvitaan aina – ei pelkästään funktionaalisessa mielessä, vaan myös poliittisesti. Arkkitehtuuri on aina jollain tavalla vanhentunutta, koska sen tekeminen kestää niin kauan. Voi kysyä, onko rakennus valmistuessaan enää oikeasti kuva sen hetken yhteiskunnasta. Aikansa kuvan arkkitehtuurista tekee sen pitkäjänteisyys ja kalleus.

Sen sijaan, että arkkitehtuuri haluaisi muuttaa aikaa, se ehkä haluaa muuttaa kuvaa ajasta. Kun ajattelen, miten paljon kulutamme nykyään energiaa ja hukkaamme resursseja ja samalla arkkitehdit rakentavat ekologisesti, ei arkkitehtuuri ole aikansa kuva. Arkkitehtuurilla on kompensoiva rooli.

Tämä on kuitenkin symboliarvo. Talo on vain talo, eikä se voi muuttaa yhteiskuntaa. Se ei voi pyytää tai vaatia mitään, vain tarjota tai mahdollistaa jotain. Se on kuitenkin paljon jo itsessään. Minulle on tärkeää miettiä, mitä arkkitehtuuri itse on.

Arkkitehtuurin pelivara on pienempi ja ahtaampi. Huoleni ei ole se, kuoleeko ammattikuntamme, vaan kansalaisena se, että kaupunkejamme uhkaa näivettyminen. Arkkitehtuurin vapauden menetys tarkoittaa monotonisuuden nousua ja lopulta kaupunkien köyhtymistä.

Toteutin Venetsian biennaalissa tilan, joka ei esittänyt mitään muuta kuin tilaa itseään. Olin melkein ainoa, joka teki tilan, kaikki muut toivat kuvia tai videoita tai mitä vain. Jokainen, joka kävi tilassa, sai siitä kokemuksen, joka säilyy tilallisena elämyksenä. Tämä arkkitehtuurin oman tilan tutkiminen on minulle tärkeää.

Me teemme tällä hetkellä opiskelijoiden kanssa kokoelmaa tiloista ja siitä, millä nimikkeillä tiloja määritellään. Joku voisi sanoa, että tämä on teoreettista ja täysin epäpoliittista, mutta olen sitä mieltä, että juuri tänään – enemmän kuin koskaan – kyse on liikkumavaran luomisesta arkkitehtuurissa, paikan luomisesta arkkitehtuurille yhteiskunnassa.

Tommi Mäkynen
arkkitehti ja helsinkizurich-toimiston osakas

KUKA?

- Christian Kerez, syntynyt vuonna 1962 Maracaibossa, Venezuelassa.
- Valmistunut arkkitehdiksi ETH Zürichistä.
- Oma toimisto Zürichissä vuodesta 1993, nykyään toimistot Berliinissä ja Zürichissä.
- Toiminut professorina ETH Zürichissä vuodesta 2009 (vierailevana ja apulaisprofessorina vuodesta 2001).
- Saanut useita palkintoja, erityisesti konseptuaalisesti kiinnostavista projekteistaan; merkittävin toteutettu työ monikerroksinen koulurakennus Leutschenbachissa, Sveitsissä.
- Valittiin vuonna 2016 tekemään Sveitsin paviljonki Venetsian arkkitehtuuribiennaaliin.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 9 15.3.2018 10.24

Onnellisuus rakennetussa ympäristössä?

Arkkitehtuurin päivää vietettiin helmikuun alussa Helsingissä teemalla onnellinen ympäristö. Mistä onnellinen ympäristö muodostuu?

Arkkitehtuurin päivää vietetään 3. helmikuuta **Alvar Aallon** syntymäpäivänä. Tänä vuonna Aallon syntymästä tuli kuluneeksi 120 vuotta.

Päivän ohjelma koostui seminaarista, asiantuntijapuheenvuoroista, brunssista, opastetuista kierroksista sekä paneelikeskustelusta. Ohjelmassa otettiin huomioon myös lapset, joille oli järjestetty ohjattu arkkitehtuuripaja.

Opastettuja kierroksia järjestettiin kolme: Alvar Aalto -säätiön arkkitehti **Jonas Malmberg** opasti arkkitehtuurikierroksen, Keski-Suomen Tanssin keskuksen tanssitaiteilija **Helena Ratinen** Koe Aalto liikkuen -kierroksen ja Aalto-yliopiston väriopin lehtori **Harald Arnkil** väritystä käsittelevän kierroksen.

Aallon henkeä Kelassa

Seminaari pidettiin Aallon suunnittelemassa Kansaneläkelaitoksen toimitalossa. Tilaisuus kiinnosti monia ja luentosali täyttyi, mihin vaikutti osaltaan se, että Kelan päätoimitalo on harvoin avoinna yleisölle.

Vuonna 1956 valmistunut Kelan toimitalo kuuluu sodan jälkeisen jälleenrakentamiskauden merkittävimpien julkisten rakennusten joukkoon. Rakennus on hyvä esimerkki siitä, miten Aalto pyrki tuomaan inhimillisyyttä ja kodikkuutta virasto- ja toimistorakennuksiin. Rakennushanke herätti aikoinaan kiivasta keskustelua puolesta ja vastaan: Kela sai moitteita liian kalliin ja elitistisen hankkeen toteuttamisesta, mutta toisaalta Aallon arkkitehtuuri toi Kelalle positiivista näkyvyyttä edistyksellisenä, modernia arkkitehtuuria suosivana instituutiona.

Seminaarin osanottajat toivotti tervetulleeksi Kelan puolesta tilapäällikkö **Anne Rantamäki**. Kuudenkymmenen vuoden aikana Kelan toiminnassa on tapahtunut paljon toiminnallisia ja teknisiä muutoksia, joista osa koskettaa myös päätoimitaloa.

– Muutokset on tehty hyvässä yhteistyössä Alvar Aalto -säätiön, Museoviraston ja rakennussuojelun kanssa. Olemme tyytyväisiä, meillä on oikein viihtyisä työympäristö, Rantamäki kertoi.

Näin sote-uudistuksen aikana olisi ollut mielenkiintoista kuulla muutama sana myös itse instituutiosta. Vuonna 1937 perustettua Kansaneläkelaitosta pidetään itsestäänselvyytenä, mitä se ei suinkaan ole. Se, jos mikä, liittyy monella tapaa suomalaisten hyvinvointiin ja onnen mahdollistaviin ympäristöihin kehdosta hautaan eli neuvoloista ja päiväkodeista palvelutaloihin ja vanhainkoteihin.

Kouluista innostavia yhteisöjä

Arkkitehti **Erkko Aarti** AOR Arkkitehdeista esitteli Jätkäsaareen suunnitteilla olevaa uutta peruskoulua. Toimisto sai suunnittelutehtävän voittamalla aiheesta järjestetyn arkkitehtuurikilpailun vuonna 2015. Bunkkerin viereen sijoittuva, noin 800 oppilaalle suunnattu koulu valmistuu vuonna 2019. Rakennus tulee toimimaan myös alueen monitoimitalona.

Uuden, vuonna 2016 voimaan tulleen opetussuunnitelman myötä opettaminen ja oppiminen muuttuvat, mikä näkyy myös rakennuksessa. Neliönmuotoisen rakennuksen tilat ryh-

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 10 15.3.2018 10.24

KUVAT: MINNAMARIA KOSKELA

Kelan päätoimitila toimi aikaisemmin yleisöpalvelutilana, joka koostui 28 matalasta palveluyksiköstä, joita Aalto kutsui "puhuttelukarsinoiksi".

mittyvät koko rakennuksen korkuisen avoimen aulatilan ympärille.

– Tavoitteena on aikaansaada kouluista innostavia ja osallistavia yhteisöjä. Muutokset näkyvät tietenkin myös tilojen suunnittelussa. Erillisten luokkahuoneiden sijaan tarvitaan avoimia, läpinäkyviä ja muunneltavissa olevia tiloja. Tulevaisuuden tarpeiden selvittämiseksi olemme tehneet paljon yhteistyötä opettajien kanssa, Aarti kertoi.

Värien kiehtova maailma

Maisema-arkkitehti **Saara Pyykkö** esitteli kaupunkia ja asuinalueita värien näkökulmasta. Hän tekee aiheesta parhaillaan väitöskirjaa Aalto-yliopistoon. Osana väitöskirjaa Pyykkö on tehnyt empiirisen tutkimuksen Helsingin uusien asuinalueiden, kuten Aurinkolahden, Etelä-Hermannin, Kalasataman, Viikinmäen ja Hietasaaren värityksestä. Hän pohtii, mihin uusien asuinalueiden värisuunnittelu perustuu.

– Uusien asuinalueiden väritys määritellään nykyisin asemakaavassa ja rakennustapamääräyksissä, mutta ohjeistusta ollaan purkamassa. Mistä kaupunkien värit tulevaisuudessa tulevat? Pyykkö pohti.

Värit vaikuttavat kaupunginosan tunnelmaan, ja niillä on suuri merkitys asuinalueiden identiteetin muodostumisessa. Sen ohella, että värit ovat läsnä rakennuksissa ja rakenteissa, ne voivat toimia lähtökohtana esimerkiksi katujen nimille.

> ERILLISTEN LUOKKAHUONEIDEN SIJAAN TARVITAAN AVOIMIA, LÄPINÄKYVIÄ JA MUUNNELTAVISSA OLEVIA TILOJA.
> – ERKKO AARTI

Pyykkö on tutkinut myös väripuhetta. Värien kokeminen on hyvin subjektiivista, mikä näkyy rakennustapaselostuksissakin: jokin tietty väri saatetaan määritellä ”iskeväksi”, ”raikkaaksi” tai jopa ”räyhäkäksi”.

Suomessa ja Tanskassa työskentelevä maisema-arkkitehti ja MASU Planning -toimiston perustaja **Malin Blomqvist** puolestaan käsitteli hyvää kaupunkitilaa. Hän korosti kestävän ja joustavan muotoilun merkitystä hyvän ympäristön kannalta.

– Muotoilussa tulee suosia materiaaleja, jotka kestävät aikaa ja patinoituvat kauniisti.

Keskustelussa onnellinen asuminen

Onnelliseen ympäristöön liittyy olennaisesti myös asuminen. Onnellista asumista käsiteltiin paneelikeskustelussa, johon osallistuivat arkkitehti **Pia Ilonen** Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Tallista, arkkitehti, ilmiörakentaja **Tero Vanhanen** Fira-rakennusliikkeestä sekä ohjaaja **Lulu Salmi**, joka edusti Arabianrannassa sijaitsevan Tila-talon asukkaita. Juontajana toimi tuottaja **Katja Lindroos**.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 11 15.3.2018 10.24

Paneelikeskusteluun onnellisesta asumisesta osallistuivat Lulu Salmi (vas.), Tero Vanhanen ja Pia Ilonen. Juontajana toimi Katja Lindroos.

Onnellisesta ympäristöstä kuulijoille kertoivat Saara Pyykkö (oik.), Malin Blomqvist ja Erkko Aarti. Juontajana toimi Katja Lindroos.

Herkullinen brunssi ja Alvar Aallon syntymäpäivämaljat tarjoiltiin elegantissa henkilöstöravintolassa.

Kansaneläkelaitoksen päätoimitaloon voi tutustua opastetuilla kierroksilla **maanantaisin kello 14**. Kierros on ilmainen, ja se kestää 30 minuuttia.

Osallistujia pyydetään ilmoittautumaan etukäteen osoitteessa viestinta@kela.fi. Sisäänkäynti pääovesta (Nordenskjöldinkatu 12).

Keskustelussa pohdittiin keinoja, miten asuntojen hintatasoa saataisiin nykyistä kohtuullisemmaksi. Rakennusten käyttäjät eli asukkaat tulee ottaa mukaan suunnitteluprosessiin varhain, jotta heidän toiveensa voidaan huomioida mahdollisimman pienin lisäkustannuksin. Massakustomoinnin ja -räätälöinnin, fasilitoinnin ja tahtotilan sekä muiden bisnesalan käsitteiden ohella puhuttiin arvoista, kuten yhteisöllisyydestä ja jakamistaloudesta, kaupunkivihreän lisäämisestä ja kierrättämisestä.

Teemapäivän ohjelmassa olisi päästy pintaa syvemmälle, jos olisi keskitytty joko ympäristöön ja julkiseen rakentamiseen tai asumiseen, ei molempiin.

Aalto hyvinvointia edistämässä

Parhaillaan käydään keskustelua siitä, ymmärretäänkö Suomessa Alvar Aallon merkitys esimerkiksi kulttuuriturismin ja kaupunkien vetovoimaisuuden kannalta. Vuosi sitten perustettiin valtakunnallinen Aalto-kaupunkien verkosto, johon kuuluu viisitoista Aallon elämän ja tuotannon kannalta keskeistä kaupunkia. Pikainen katugallup missä tahansa näistä kaupungeista voi kuitenkin osoittaa, että vuonna 1976 kuollut Aalto ja hänen tuotantonsa eivät olekaan suomalaisille niin tuttuja kuin yleisesti luullaan.

Koska seminaari oli suunnattu kaikille arkkitehtuurista kiinnostuneille, olisi ollut luontevaa esitellä myös Aallon arkkitehtuuria, suunnitteluperiaatteita ja merkitystä. Aallon inhimillistä mittakaavaa ja pientä ihmistä korostavassa arkkitehtuurissa keskeistä oli pyrkimys luoda ympäristöjä, jotka tukevat ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia – ja siten onnellisuutta.

Päivän järjestivät yhteistyössä Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo, Alvar Aalto -säätiö, Arkkitehtuurimuseo ja SAFA.

Minnamaria Koskela

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 12 15.3.2018 10.24

Arkkitehtipäivät
2018

Christian Kerez
Matthias Sauerbruch
Catherine Slessor
Lauri Louekari
Juha Hurme
Anni Vartola

Pääseminaari ja iltajuhlat
pe 13.4.2018
Oulun Lasaretti

safa.fi/arkkitehtipaivat
#arkkitehtipaivat2018

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 13 15.3.2018 10.24

Viheralalla ei tyydytä kesyyn meininkiin

Maaliskuun Rakennusfoorumi kysyi, millaista on kestävä ympäristörakentaminen.

Tilaisuutta taustoitti Viherympäristöliiton pääsihteeri **Seppo Närhi**. Hänen mukaansa viherala työllistää vuosittain jopa 19 000 ihmistä, ja alan arvo on reilut 2 miljardia euroa.

– Viherala ei ole pientä pipertelyä vaan kasvaa koko ajan.

Alalta jatkuvaa kehittymistä edellyttävät kaupungistuminen, ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen väheneminen sekä muut yhä monimutkaisemmiksi käyvät haasteet. Kestävyyden lisäksi erityisen olennainen on kansanterveyden näkökulma. Ala voi kuitenkin vastata moniin haasteisiin luontopohjaisilla ratkaisuilla.

– Ammattilaisuutta ja monipuolista yhteistyötä tarvitaan, ja alalle ollaankin kehittämässä kestävän ympäristörakentamisen toimintamallien lisäksi FISE-pätevyysvaatimuksia.

Kestävyydessä ketju kuntoon

Maisema-arkkitehti **Emilia Weckman** kertoi tarkemmin Viherympäristöliiton KESY-mallista eli kestävän ympäristörakentamisen toimintamallista. Mallissa eri kriteerien pohjalta luodaan suo-

ELINA KATAJA

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 14 15.3.2018 10.24

malaisiin olosuhteisiin sopivat toimintatavat, joilla edistetään kestävää kehitystä. Mallia on kehitetty vuodesta 2015 saakka, ja se pohjautuu Sustainable Sites Initiative -ohjelmaan.

Mallin tavoitteena on saada mukaan kestävyystarkasteluun koko ketju tilaajista suunnittelijoihin, rakentajiin ja kunnossapitoon. Taustalla ovat ilmastonmuutos, kaupungistuminen ja muut haasteet ja megatrendit sekä rakentamisen merkittävät ympäristövaikutukset: esimerkiksi yli 60 prosenttia jätteestä aiheutuu rakentamisesta.

KESY-mallia on valmisteltu laajassa työryhmässä selvitysten ja työpajojen avulla. Erityisen tärkeäksi työssä on tunnistettu tilaajan rooli ja tarve asennemuutokseen – tuttuja käytäntöjä tulee ajatella uudella tavalla.

Toimintamallista työkalupakkiin

Maisema-arkkitehti, tohtorikoulutettava **Elisa Lähde** kertoi vesien hallinnan keinoista ja seitsemän kaupungin EU-rahoitteisesta iWater-hankkeesta. Hankkeen yhteydessä on kehitetty muun muassa viherkerrointa, hulevesien hallintaa strategisella tasolla sekä käytännön ratkaisuja muutamissa pilottikohteissa.

Aalto-yliopiston rooli hankkeessa on ollut tuottaa ja soveltaa tutkimustietoa. Lähde on yhdessä kollegansa **Mari Ariluoman** kanssa kehittänyt uutta työkalupakkia, joka toimii käytännön apuna ja ohjeena eri mittakaavojen hulevesikysymyksissä. Työkalu on julkaistu toistaiseksi vain englanninkielisenä, mutta sitä ollaan kääntämässä myös suomeksi.

Työkalupakissa on mukana sekä jo tuttuja malleja ja työvälineitä että uudempia esimerkkejä. Tuoreemmista mainittakoon Kööpenhaminan Cloudburst management plan – koko kaupungin laajuinen suunnitelma rankkasateiden hallitsemiseksi ja samalla kaupunkikuvan kehittämiseksi. Olennaisia esiin tuotavia teemoja ovat sini-viherrakenteen tuottamat monimuotoiset ekosysteemipalvelut ja vihreä infrastruktuuri suunnittelussa.

Hulevesien käsittelyä ei tulisi ajatella vain esimerkiksi viivytysrakenteina vaan houkuttelevina monitoiminnallisina virkistystoimintojen kokonaisuuksina, joihin kuuluu oleskelumahdollisuuksia, polkuja, monipuolista kasvillisuutta. Suomessa hulevesikosteikkoja on jo alettu suunnitella ja rakentaa, joten nyt olisikin aika rohkaistua uudenlaisiin rakenteisiin ja monitoiminnallisuutta hyödyntäviin suunnitelmiin.

Vauhtitien hulevesikosteikon puisto Töölössä on monitoiminnallinen viheralue, jossa kulttuurihistoriallisesti merkittävään ympäristöön on sovitettu teknisen hulevesijärjestelmän osa vihreän infrastruktuurin keinoin.

> HULEVESIKOSTEIKKOJA ON JO ALETTU SUUNNITELLA JA RAKENTAA, JOTEN NYT OLISIKIN AIKA ROHKAISTUA UUDENLAISIIN RAKENTEISIIN.

Vihertehokkuutta tonteille

Foorumin lopuksi Mari Ariluoma kertoi toisesta iWater-hankkeen työkalusta, joka on kehitetty tonttien vihertehokkuuteen. Viherkerrointyökalu on ollut käytössä Helsingin kaupungilla vuodesta 2014, ja sitä on nyt iWater-hankkeen yhteydessä päivitetty.

Työkalu tuo viherasiat näkyville, ja sen avulla voidaan muun muassa edellyttää tontin toteuttajilta tiettyä laskennallista tasoa istutusten ja hulevesirakenteiden suhteen. Työkalu ei ole kuitenkaan varsinainen suunnitteluväline, vaan se toimii ainoastaan suunnittelijan apuna ja suunnitelman viherelementtien mitallistajana. Viherkerrointyökalusta kerrotaan tarkemmin tämän lehden sivulla 40.

Elina Kataja

Haluatko laajentaa osaamistasi?

Katso tulevat koulutuksemme ja varmista paikkasi jo tänään:

28.03. Rhinoceros-perusteet
29.03. ArchiCAD 21:n uudet ominaisuudet
04.04. ArchiCAD-testiaamupäivä
06.04. BIMx-aamupäiväkoulutus
10.04. ArchiCAD-peruskurssi (4 päivää)
19.04. ArchiCAD-aloituspohjan muokkaaminen
24.04. V-Ray ja SketchUp
26.04. Yleinen tietomallinnus ja IFC
02.05. SketchUp-perusteet

Kaikki koulutukset ja lisätiedot: www.mad.fi/tapahtumat

Micro Aided Design M.A.D.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 15 15.3.2018 10.24

Yhdyskuntarakenteen ekologisuus puntarissa

DI **Irmeli Wahlgren** väitteli 15.12.2017 Aalto-yliopiston insinööritieteiden korkeakoulussa, rakennetun ympäristön laitoksella aiheesta *Yhdyskuntarakenteen ekologisuus ja sen arviointi – EcoBalance-arviointimalli yhdyskuntarakenteen vaikutusten arvioinnissa*.

Wahlgren on työskennellyt pitkään VTT:ssä ja tutkinut muun muassa yhdyskuntien ekologisia ja taloudellisia vaikutuksia. Samalla hän on kehittänyt EcoBalance-mallin. Mallin päätavoitteena on esittää kokonaiskuva erilaisten yhdyskuntasuunnitteluun liittyvien valintojen vaikutuksista yhdyskuntarakenteen ekologisuuteen.

EcoBalance-malli tarkastelee aluetta koko sen elinkaaren aikana eli tuotantovaiheessa, käyttövaiheessa ja liikenteen osalta. Tuloksena saadaan aiheutuvat energian ja luonnonvarojen (raaka-aineiden) kulutukset, päästöt, jätteet ja kustannukset. Mallia voidaan käyttää niin seutu- ja kuntatason kuin kunnan osa- ja korttelitason tarkasteluissa.

> SUURIMMAT PÄÄSTÖT AIHEUTTAVAT NIMENOMAAN KAUPUNKIEN KESKUS– TOISSA ASUVAT – NE, JOILLA ON VARAA KULUTTAA ENITEN. – SEPPO JUNNILA

Kaupunkimainen vai maaseutumainen?

Wahlgren vertasi vuosina 1992–2011 yhtätoista olemassa olevaa kohdetta sekä muutamia suunnitteilla olevia hankkeita. Sipoon yleiskaavan yhteydessä vertailtavia vaihtoehtoja oli peräti yhdeksän.

Väitöskirja sisältää valtavan määrän taulukoita ja kaavioita, joissa eri alueita verrataan toisiinsa eri näkökulmista. Äkkiseltään kuvista voisi päätellä, että uusi, kaupunkimainen asuinalue on maaseutumaista asumista parempi ekologisesta näkökulmasta. Mutta onko näin? Pitkä aikajänne antaa hyvän perspektiivin tarkastella yhdyskuntia, mutta se on myös ehkä tutkimuksen heikko lenkki. Ovatko kaikki havainnot vertailukelpoisia enää nykyään, saati tulevaisuudessa?

Silmääni särähtää Wahlgrenin 1990-luvun alussa tutkimat kolme maaseutumaista elämäntapaa edustavaa ”ekokylää”, joista saa kuvan, etteivät ne ole kovin ekologisia. **Outi Palttala** ja **Bruno Erat** selvittivät Kangasalan ja Bromarvin ekokylien ympäristökuormaa Kestävä kylä pohjoisissa oloissa -tutkimuksessa (*Suomen ympäristö* 32/2009). Näiden kylien asukkaiden hiilijalanjälki on jopa neljänneksen keskivertosuomalaisen jäljestä. Se johtuu muun muassa uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämisestä ja kestävistä elämäntavoista. Rakennusten tekninen kehittyminen mainitaankin Wahlgrenin tutkimuksen epävarmuustekijänä.

Suurimmat päästöt keskustoissa

Yhdyskuntasuunnittelun valinnoilla on merkittävä vaikutus yhdyskuntarakenteen ekologisuuteen. Wahlgrenin tutkimuksen mukaan tärkeimmät tekijät asuntoalueita tarkasteltaessa ovat sijainti ja aluetehokkuus sekä rakennusten asumisväljyys, energiatehokkuus, tyypit, rakennusmateriaalit, lämmitystapa ja energiajärjestelmä. Kunnissa, seuduilla ja maakunnissa keskeiset valinnat koskevat täydentävän rakentamisen ja hajarakentamisen osuuksia, rakennettujen alueiden sijaintia ja aluetehokkuutta, asumisväljyyttä, liikennejärjestelmää ja energiajärjestelmiä.

Yhdyskuntien tiivistämisen ilmastovaikutuksia on ehditty jo epäillä useissa tutkimuksissa. Aalto-yliopiston rakentamistalouden professorin **Seppo Junnilan** tutkimusryhmän mukaan suurimmat päästöt aiheuttavat nimenomaan kaupunkien keskustoissa asuvat – ne, joilla on varaa kuluttaa eniten. Ilman kulutustakin asuinalueen sijainti Junnilan mukaan vaikuttaa päästöihin. Erilaisten paikkojen vertailun sijaan on viisainta keskittyä pohtimaan kuhunkin paikkaan sopivimpia ratkaisuja. Wahlgrenin mukaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämispotentiaali on erilaisilla alueilla kuitenkin huomattava.

Wahlgrenin työ on tärkeä, se sisältää pitkän kokemuksen tuomaa hiljaista tietoa. Asian tärkeyteen verrattuna väitöstutkimuksia julkaistaan harvakseltaan – keskustelua ja jatkotutkimusta varmasti tarvitaan.

Pekka Hänninen

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 16 15.3.2018 10.24

Ilmastotavoitteita edistävää kaavoitusta

Ympäristöministeriö julkaisi pari vuotta sitten mainion selvityksen ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta rakennetussa ympäristössä (Ilmastotavoitteita edistävä kaavoitus; *Suomen ympäristö* 3/2015). Selvityksen pääpaino on maankäytössä ja kaavoituksessa.

Ongelmaa lähestytään teemoittain. Teeman alla kuvataan ongelma ja esitetään joukko ratkaisuja, ohjeita ja toimintamalleja. Kustakin osa-alueesta on koti- ja ulkomaisia esimerkkejä. Selvityksen teemat ovat yhdyskuntarakenne, kestävä liikkuminen, viherrakenne olohuoneena ja hiilinieluna, vihertehokkuus kaavaratkaisuissa, tulvariskit ja hulevesien hallinta, täydennysrakentaminen, pienilmaston hallinta ja energiaratkaisujen huomioiminen. Varsin monipuolinen kattaus.

Maankäytön ratkaisut vaikuttavat huomattavasti ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Ne vaikuttavat liikkumiskäyttäytymiseen ja liikenteeseen, eri energiantuotantomuotojen käytön mahdollisuuksiin sekä rakennusten energiankulutukseen asuinalueiden pienilmaston kautta. Ilmastonmuutoksen haitallisia vaikutuksia rakennetussa ympäristössä ovat sademäärien kasvu ja sään ääri-ilmiöiden yleistyminen.

Selvitys sopii hyvin tietolähteeksi ja oppaaksi kaavoittajille ja muillekin suunnittelijoille. Se tarjoaa hyvän yleiskuvan aiheesta selkeässä muodossa ja valmiiksi pureskeltuna. Paljon ovat tekijät tehneetkin taustatyötä onnistuneen julkaisun eteen. Harmi vain, että opas on julkaistu vain pdf-muodossa.

Pekka Hänninen

Selvitys verkossa:
helda.helsinki.fi/handle/10138/154436

SAFA, ATL & Archinfo

3A TALKS

Joka kuukauden 2. tiistai klo 16 eteenpäin Malminkatu 30:ssä on avoimet ovet. Tule tapaamaan meitä ja muita kollegoita ja keskustelemaan ajankohtaisista aiheista!

10.4. Arkkitehtuurikasvatus

8.5. Venetsian biennaalin etkot

12.6. Helsinki-päivä
ilta jatkuu Arkkitehtuurimuseolla kaksivuotiskatsauksen avajaisissa

klo 16–
Malminkatu 30
5. kerros

Tilaisuudet ovat kaikille avoimia.
Tervetuloa!

SAFA ATL ARCHINFO

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 17 15.3.2018 10.24

Raikkaita taidetuulia Kumussa

Viron taidemuseo Kumussa on 13.5.2018 saakka näyttely arkkitehti ja taiteilija Leonhard Lapinin uskomattoman monipuolisista töistä.

TARJA NURMI

Tallinnan Kumu kunnostautuu esittelemällä niitä muutamia virolaisia arkkitehteja, jotka ovat myös merkittäviä taiteilijoita, eivät vain harrastelijoita. Museon neljännen kerroksen pysyvä näyttely maan neuvostoajan taiteesta pitää sekin sisällään arkkitehtien taidetta. Arkkitehdeilla ja taiteilijoilla olikin oma tehtävänsä uusien tuulien tuomisessa Viron sosialistiseen neuvostotasavaltaan, jota Moskovan taidepiireissä pidettiin ikkunana länteen.

Kevään 2018 ajan Kumun suuressa vaihtuvien näyttelyiden hallissa on esillä Leonhard Lapinin taidetta puolen vuosisadan ajalta. Suurkatselmus *Tühjus ja ruum – Tyhjyys ja tila 1967–2017* seuraa viimekeväistä arkkitehti **Jüri Okasin** näyttelyä. Sekä taiteilijoina että arkkitehteina Lapin ja Okas poikkeavat kuitenkin kovasti toisistaan.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 18 15.3.2018 10.24

Vasemmalla: Chapel (1975).
Oikealla: Cosmic Machine (1975).

Kuvataiteen ja arkkitehtuurin välissä

Tallinnan Vapaudenaukion laidalla taiteilijatalossa asuva ja Suomessakin usein vieraillut Leonhard Lapin (s. 1947) on sekä taiteilija että arkkitehti, joka jo alle kymmenvuotiaana tiesi, miksi isona halusi. Ura on käsittänyt monenlaista, ja arkkitehtuurin ja taiteen tekemisen jaksot ovat seuranneet toinen toistaan.

Lapinin tuotantoon kuuluu yhdysvaltalaisesta pop-taiteesta vauhtia saanut niin sanottu neuvosto-pop, koneromantiikkaan liittyviä kriittisiä teoksia, venäläisestä avantgardismista innoitusta saaneita teoksia ja postmodernistisia maalauksia. 1990-luvulta lähtien hän on kehitellyt taidelajin nimeltä *surrealismi*, joka tutkailee kulttuurin ja kulutusyhteiskunnan välisiä suhteita.

Näyttelyssä on esillä videohaastattelu, jossa Lapin kertoo jatkuvasta tasapainottelustaan kuvataiteen ja arkkitehtuurin välillä. Arkkitehtuurista on joskus tullut sen verran enemmän tuloja, että välillä on voinut keskittyä taiteeseen. Neuvostoaikana – kun arkkitehtuurin tekemisen mahdollisuudet olivat rajallisia – taiteeseen ja uusiin tekniikoihin paneutuminen tarjosi mahdollisuuden teroittaa sekä kynää että mieltä. Toisaalta taiteilijan koulutus valmensi monenlaisiin taitoihin, jotka arkkitehdin työssä ja tilan hahmottamisessa ovat elintärkeitä.

Lapin on myös kirjoittanut uskomattoman paljon ja ollut aktiivinen kulttuurikeskustelussa. Hän kuuluu Virossa taiteilijoiden, arkkitehtien ja kirjailijoiden liittoihin.

Tiukka muistutus käsin tekemisestä

Kun tämän päivän arkkitehtitoimistoissa kyniä ja paperia tuskin on näkyvissä, ei Kumun suuressa näyttelyhallissa voi olla ihailematta kollegan monipuolisuutta ja aitoa osaamista. Lapin on suunnitellut julisteita, kirjojen ja aikakauslehtien kansia, tehnyt veistoksia, hallinnut monenlaisia maalaustaiteen ja grafiikan tekniikoita sekä taitaa kollaasien tekemisen taidot. Myös tussipiirrosten kynänjälki on huikaisevan tarkkaa.

Näyttelyarkkitehtuuri on **Mari Kurismaan** ja taiteilijan itsensä. Näyttelyä ei ole rakennettu kronologisesti, vaan työt on ryhmitelty kauniin väripaletin mukaisiin erivärisiin huoneisiin.

Näyttelyyn kuuluu kaksikielinen kirja, johon Lapinin lisäksi ovat kirjoittaneet **Sirje Helme**, **Mari Laanemets**, **Anu Allas** ja **Asko Künnap**. Tekstit käsittelevät tyhjyyden (*void*) ja tilan (*space*) suhdetta, Lapinin 1970-luvun töitä, arkkitehtuuria "temppelinä", tapahtumia ja performansseja sekä kirjoja, joiden graafinen suunnittelu on Lapinin.

Oma suositukseni näyttelyvierailulle olisi seuraava: ensiksi tutustuminen neljännen kerroksen neuvostoajan taiteesta kertovaan näyttelyyn, sitten tauko joko ulkona tai kahvilassa ja sitten rauhallinen kuljeskelu Lapinin puolen vuosisadan aikana tuottamien teosten seassa. Toisinkin päin asian voi suorittaa, mutta Lapinin ura on täysin kytköksissä omaan aikaansa ja paikkaansa. Hän oli myös yksi niistä Tallinnan kymmenestä taiteilijasta, jotka panivat raikkaita tuulia puhaltamaan Viron kulttuuri- ja taide-elämään ja pääsivät näyttelyidensä myötä rautaesiripun kätköistä ulkomaille.

Näyttely on tiukka muistutus siitä, kuinka arkkitehtien koulutukseen tulisi sisällyttää vaativaa käsin tekemistä, vastapainoksi jatkuvalle tietokoneruutujen tuijottamiselle. Omin käsin tekeminen ja taiteen opinnot laittavat mielen aivan toisenlaiseen asentoon ja opettavat arkkitehtuurissa tarvittavaa tarkkuutta myös materiaalien ja detaljien suhteen.

Tarja Nurmi

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 19 15.3.2018 10.24

Läpivalaisussa Saksan naisarkkitehdit

Saksan ensimmäinen naisarkkitehti sai diplominsa vuonna 1913 Darmstadtin teknillisestä yliopistosta. Saksan arkkitehtuurimuseo DAM Frankfurtissa juhlisti naisarkkitehtien työtä laajalla näyttelyllä.

Deutsches Architekturmuseum DAM on tuottanut perustamisestaan vuonna 1984 lähtien noin 370 näyttelyä, joista vain neljä on esitellyt naisarkkitehdin tuotantoa. Nyt maaliskuussa päättynyt näyttely on ensimmäinen kokonaisvaltainen katsaus saksalaisten naisarkkitehtien työhön. Todennäköisesti se on toistaiseksi lajityypissään perusteellisin koko maailmassa.

Arkkitehti Almut Grüntuch-Ernst (keskellä vauvan kanssa) toimistolla Berliinissä vuonna 1996.

EDGAR RODTMANN

Näyttely rakentuu 22 naisarkkitehdin työuran ja elämäntarinan ympärille. Mukana on itsenäisiä ammatinharjoittajia, tutkijoita, opettajia ja virkamiehiä. Tarinat on sovitettu yhteen Saksan kuohuvan historian käänteisiin. Osa esitellyistä arkkitehdeista on osallistunut aktiivisesti politiikkaan, milloin vasemmalla, milloin oikealla laidalla. Kaikkia on kuitenkin elähdyttänyt tarve toteuttaa unelmia arkkitehtuurin keinoin. Henkilöitä valittaessa on apuna käytetty myös ulkomaisia asiantuntijoita, jotta yksipuolisilta valinnoilta olisi vältytty.

Vaikka näyttely ja siitä tehty laaja julkaisu ovat ennen kaikkea mukaan valikoituneiden arkkitehtien elämäntyön läpivalaisuja, ovat ne samalla kannanottoja. Myös Saksassa arkkitehtiopiskelijoista enemmistö on nykyään naisia. Siitä huolimatta työelämään siirryttäessä miehet tuntuvat edelleen dominoivan. Erityisesti näin on laita, kun listataan niin sanottuja tähtiarkkitehteja. **Zaha Hadidia** (1950–2016) lukuun ottamatta tämän vuosituhannen megaluokan tähtiarkkitehdit ovat pelkästään miehiä. Yllättävältä tuntuu se, että Saksassa esimerkiksi ammatissa toimivista kaavoittajistakin vain yhdeksän prosenttia on naisia.

Näyttelyjulkaisun esseessään **Laura Weissmüller** tuo esiin eräänä vaihtoehtona yhteistyön mieskollegan kanssa. Tästä onnistuneina esimerkkeinä hän mainitsee kaksi pariskuntaa: **Ray** ja **Eames Charles** sekä **Aino** ja **Alvar Aalto**. Samaan hengenvetoon hän toteaa, kuinka partnerina olo voi myös merkitä täydellistä unohtumista ja sivuuttamista.

Voimaantumisen synkkä historia

Saksalaisten – kuten muidenkin maiden – naisten tulo arkkitehtuurin tekijöiksi on osa naisten yleistä emansipaatiota. Akateemisissa ammateissa ensimmäisinä naisille avautuivat lääkärin ja juristin urat. Niiden katsottiin luonteensa puolesta soveltuvan naisille muita ammatteja paremmin, joko nais-

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 20 15.3.2018 10.24

ten terveyden edistämiseksi tai naisten avustamiseksi esimerkiksi avioerotilanteissa. Tekniikan alan ei uskottu olevan naisille omiaan. Esikuvia Saksaan saatiin ennen kaikkea Amerikasta, jossa naisia toimi arkkitehdin ammatissa 1800-luvun puolella.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen tilanne muuttui. Yhä useampi akateemisesti kouluttautunut nainen hakeutui turvalliseksi koetun julkisen hallinnon piiriin. Avioliitto saattoi kuitenkin edelleen estää uran jatkumisen.

Natsien valtaantulo 1930-luvulla muutti tilanteen. Naisten rooli oli toimia kotona ja keittiössä. Oma lukunsa olivat rotulait ja -vainot. Arviolta satakunta juutalaista arkkitehtia tuhoutui holokaustissa, joukossa muutama nainen. Osa pelastautui joko Palestiinaan tai Yhdysvaltoihin.

Pioneereja hyvässä ja pahassa

Näyttelyssä esitellyt elämäntarinat ovat omalla tavallaan edustavia ja kiinnostavia. Mukaan valikoituneet ovat pioneereja, sekä hyvässä että toisinaan pahassa. **Therese Mogger** (1875–1956) loi avioeron jälkeen kukoistavan praktiikan sekä suunnittelijana että opettajana. Hän kantoi huolta monilapsisten perheiden asumisstandardista. **Lilly Reich** (1885–1947) toimi 1920-luvulla **Mies van der Rohen** ammatillisena yhteistyökumppanina.

Margarete Schütte-Lihotzky (1897–2000) oli nuorena **Adolf Loosin** toimistossa, missä hän tutustui **Ernst Mayhin**. May palkkasi hänet Frankfurtiin sen jälkeen, kun May oli aloittanut kaupungin kaavoitustoimen johtajana. Tehtävänä oli edistää sosiaalidemokraattien kaupunkikehitysohjelmaa ja luoda uusi Frankfurt. Schütte-Lihotzky loi pieniä kerrostaloasuntoja varten ideaalikeittiön mallin. Se levisi Amerikkaan ja Ruotsiin ja toimi pitkään esikuvana.

Gerdy Troost (1904–2003) kuului puolestaan Hitlerin lähipiiriin ja arkkitehtonisiin neuvonantajiin. Troostin teosta (yhdessä **Kurt Tramplerin** kanssa) *Das Bauen im Neuen Reich* (1938) myytiin kymmeniätuhansia kappaleita. Sodan jälkeen Troost sai raskaista syytteistä huolimatta vain sakkorangaistuksen ja kymmenen vuoden ammatinharjoituskiellon. Hän jatkoi suunnittelutyötä 1970-luvulle asti.

Suuriformaattinen, 300-sivuinen näyttelykirja on detaljirikas lähdeteos ja kattaa Saksan naisarkkitehtuurin koko tarinan. Pienoiselämäkertojen lisäksi kirjassa on lukuisia historiaa ja nykypäivää valottavia asiantuntijoiden artikkeleita. Saksalaisen kulttuurin ja rakennustaiteen ymmärryksen lisääjänä teos on korvaamaton. Tekstit ovat myös englanniksi.

Lauri Jääskeläinen

DAM / TU DRESDEN

Näyttelyn malleja rakensivat Dresdenin teknillisen yliopiston opiskelijat.

> VAIKKA NÄYTTELY JA SIITÄ TEHTY LAAJA JULKAISU OVAT ENNEN KAIKKEA ARKKITEHTIEN ELÄMÄNTYÖN LÄPIVALAISUJA, OVAT NE SAMALLA KANNANOTTOJA.

Margarete Schütte-Lihotzky, piirros Lino Salini.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 21 15.3.2018 10.24

Kunnianhimoinen autokaupunki

Wolfsburg Saksassa tunnetaan korkeatasoisesta ja kunnianhimoisesta arkkitehtuuristaan, joka on kaupungin identiteetille erittäin tärkeä asia.

Moderni ja pohjoismaishenkinen autokaupunki Wolfsburg sijaitsee noin tunnin junamatkan päässä Berliinistä. Asukkaita on noin 125 000, ja päivittäin kaupunkiin pendelöi jopa 75 000 muualla asuvaa ihmistä. Katukuvassa näkyy vahvana myös kansainvälisyys. Volkswagen-konsernin lukuisat kansainväliset asiantuntijat ja yhteistyökumppanit viettävät kaupungissa runsaasti aikaa.

Kaupungin tämän päivän ja tulevaisuuden strategiana on saada kauempana asuvia muuttamaan lähemmäs työpaikkojaan. Suunnitteilla ja osin jo rakenteilla on kolme uutta, sekä keskustaan että laajempaan kulttuurimaisemaan sopivaa kaupunginosaa.

Alvar Aallon toimisto on suunnitellut Wolfsburgiin sekä Kulturhausin että kaksi taidokasta kirkkoa. **Hans Scharoun** on suunnitellut kaupunginteatterin ja viehättävän päiväkodin. Valtavaa punatiilistä autotehdasta vastapäätä sijaitsevasta Autostadtista on Saksojen yhdentymisen jälkeen suunnittelijana vastannut arkkitehti **Günter Hennin** toimisto. Aseman vieressä on **Zaha Hadidin** suunnittelema tiedekeskus Phaeno, ja yksi uusista hotelleista on Tchoban Voss Architektenin suunnittelema Innside. Myös taidemuseo ylpeilee kiinnostavilla näyttelyillään.

Yard Boarding -hotelli entisessä hevostallissa.

TARJA NURMI

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 22 15.3.2018 10.24

”

METROPOLIN LÄHELLÄ SIJAITSEVA WOLFSBURG SAATTAA PIAN OLLA VETOVOIMAISEMPI KUIN ARVAAMMEKAAN.

SMAQ

Esa Ruskeepään toimiston suunnitelma Hellwinkeliin.

Hotelli kreivin hevostalliin

Tärkeä toimija Wolfsburgissa on Forum Architektur -toimisto. Se perustettiin vuonna 2001 päätehtävinään tiedotus, tapahtumien ja ekskursioiden järjestäminen sekä kansalaisten kiinnostuksen herättäminen omaan ympäristöön ja laadukkaaseen arkkitehtuuriin. Johtajana on taitava **Nicole Froberg,** joka on alusta saakka ollut luomassa monipuolista toimintaa.

Forum järjesti joulukuussa näyttelyn osavaltion nuorten arkkitehtien parhaista töistä. Näihin kuuluu kreivi **von der Schulenburgin** ratsutilan hevostalleihin ja maatalouskonevajoihin toteutettu toisenlainen hotelli. Se sijaitsee ratsukartanon päärakennuksen tuntumassa rauhallisessa Nordsteimken kylässä. Keskustasta kylään on polkupyöräilläkin vain hujaus.

Keferstein Sabljo Architekten -nimisen, kahden nuoren naisen omistaman hannoverilaistoimiston suunnittelema hotelli Yard Boarding tarjoaa huoneistoja yhdeksi tai useammaksi yöksi tai vierailevien asiantuntijoiden pitempiaikaiseen asumiseen. Uudistetut tallirakennukset sekä uudisrakennus edustavat tinkimättömintä mahdollista laatua aina kalusteita, sisustusotetta, maisemointia ja iltavalaistusta myöten.

Vähitellen myös kylän itäpuolelle tulee syntymään uusi, tiivistä ja matalaa, avoimeen maisemaan sopivaa rakentamista käsittävä kaupunginosa. Kylä tulee nivoutumaan Wolfsburgiin entistä paremmin, kun julkisten liikenneyhteyksien vuoroja tiivistetään ja rakennetaan kevyen liikenteen viherväylä.

Keskustaan lisää suomalaisväriä

Wolfsburgin uusista kaupunginosista Hellwinkel sijaitsee aivan keskustan tuntumassa. Alue on pinta-alaltaan 13,5 hehtaaria, ja se on jo rakentumassa berliiniläistoimisto SMAQin yleiskaavaehdotuksen pohjalta. Tavoitteena on naapuruston kaupunkirakennetta ja mittakaavaa myötäilevä, kestävän kehityksen parhaiden periaatteiden mukainen tilkkutäkki, joka tulee käsittämään noin 850 asuntoa eri-ikäisille ihmisille. Tavoitteena on jalankulkijalle miellyttävä, vehreä ja kaunis ympäristö, jota halkoo Nordsteimken kylästä alkava viherväylä. Wolfsburgista löytynee kekseliäisyyttä matkoja nopeuttavien ja ruuhkat välttävien uusien kulkumuotojen kehittelyyn.

Hellwinkeliin tulee myös uutta suomalaista arkkitehtuuria, **Esa Ruskeepään** toimiston suunnittelema päiväkoti. Toimeksiantona se on peruja Bildungshaus-kilpailuvoitosta, jonka tulos jäi valitettavasti toteutumatta. Wolfsburg saa kuitenkin uuden suomalaisen puumerkkinsä.

Aalto-kaupungista kiinnostuneiden kannattaa siis hypätä Berliinissä ICE-junaan. Veikkaukseni on, että Wolfsburg tulee onnistumaan strategiassaan houkutella kaupunkiin uusia muuttajia. Pienemmässä kaupungissa elämisen laatu voi olla korkea ja asuminen nopeasti kallistuvaa Berliiniä väljempää. Mikäli kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjonta on riittävän korkeatasoista ja ihmisillä on mahdollisuus nauttia luonnosta ja kulttuurimaisemasta, saattaa metropolin lähellä sijaitseva Wolfsburg pian olla vetovoimaisempi kuin arvaammekaan.

Tarja Nurmi

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 23 15.3.2018 10.24

KUVAT: DAVID CHIPPERFIELD ARCHITECTS

Eero Saarisen suurlähetystöstä luksushotelli Lontoossa

Suomalais-amerikkalaisen arkkitehdin **Eero Saarisen** suunnittelema Yhdysvaltojen Lontoon-suurlähetystö on suurten muutosten edessä. Rakennus peruskorjataan Rosewood-nimiseksi luksushotelliksi. Projektin toteuttajaksi on valittu yksi Britannian tunnetuimmista arkkitehdeista **David Chipperfield**, joka on kerännyt kokemusta myös korjausrakentamisen alalla. Itse suurlähetystö on jo muuttanut uusiin tiloihin Thames-joen eteläpuolella sijaitsevaan Nine Elmsiin.

Saarisen suurlähetystörakennus sijaitsee Mayfairin kaupunginosassa Grosvenor Squarella, joka on tunnettu yrjöjen aikakauden arkkitehtuurista. Alusta lähtien monet ovat pitäneet suurlähetystörakennusta sopimattomana tällä rakennushistoriallisesti merkittävällä alueella. Toiset taas ovat nähneet sen olevan positiivinen vastakohta vanhalle ympäristölle juuri sen betonisen, ja ehkä myös brutalistisen, rakenteen vuoksi.

Saarisen suunnittelema lähetystörakennus valmistui vuonna 1960, vuotta ennen Saarisen kuolemaa. Ulkoapäin tunnuksenomaista on rakennuksen ankarat, monoliittiset julkisivut. Etujulkisivua on koristanut **Theodore Roszakin** kookas kotkaveistos. Sisätiloissa on toimistotilaa jopa tuhannelle työntekijälle.

Huomionarvoisia ovat myös lähetystön sisustus ja huonekalut. Eero Saarinen, joka oli itse jo tullut kuuluisaksi myös muotoilijana, valitsi rakennuksen huonekalujen suunnittelijoiksi ystävänsä **Charles Eamesin** ja tämän vaimon **Ray Eamesin**, joiden kanssa Saarinen oli ehtinyt tehdä kokeellisia huonekalusuunnitelmia muun muassa puusta ja vanerista.

Kiistelty suojelukohde

Suurlähetystörakennuksen uusi omistaja on Qatarin valtion omistama Qatari Diar -kiinteistöyritys, jolla näyttää riittävän loputtomasti varoja ostaa uusia kiinteistöjä ja maa-alueita: se on yksi Lontoon suurimmista maanomistajista. Sen hallussa on muun muassa Euroopan unionin korkein rakennus, arkkitehti **Renzo Pianon** suunnittelema Shard-pilvenpiirtäjä Lontoossa.

Rakennuksesta pidetyn peruskorjauskilpailun voitti David Chipperfield, joka on jo tunnettu restaurointiprojekteistaan. Esimerkiksi Berliinin Museosaaren Neues Museumissa, joka osittain tuhoutui toisessa maailmansodassa, Chipperfield entistämisen ohella toteutti omaa uudisrakentamistaan.

Myös Eero Saarisen suunnitteleman suurlähetystörakennuksen Chipperfield aikoo muuttaa perusteellisesti. Ensiksi poistetaan rakennuksen ympäriltä massiiviset turvajärjestelmät ja betoniesteet. Julkisivuja joudutaan purkamaan ja muuttamaan uusien ja isompien sisäänkäyntien vuoksi. Rakennuksen sisätiloihin tulee 137 hotellihuonetta, useita liikkei-

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 24 15.3.2018 10.24

Suomalaistoimisto Venetsian biennaalin päänäyttelyyn

Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli on kutsuttu toukokuussa avautuvan Venetsian arkkitehtuuribiennaalin päänäyttelyyn. *Freespace*-näyttelyn osallistujat on valinnut pääkuraattorikaksikko Yvonne Farrell ja Shelley McNamara.

tä ja kylpylä. Sinne tehdään uudet juhla- ja tanssitilat tuhannelle ihmiselle, minkä vuoksi joudutaan purkamaan lähes kokonaan yksi kerros. Katutaso tulee olemaan avoin kävijöille, ja katolle tehdään lasipaviljonki.

Kun tuli ilmi, että Yhdysvallat aikoo myydä Lontoon-lähetystörakennuksen, paikalliset rakennussuojeluviranomaiset kiinnostuivat asiasta. He laittoivat sen vuonna 2009 suojeluluetteloon, tosin vain arvolla "Grade II". Arvo merkitsee muun muassa sitä, että rakennuksella on kansallista mutta ei kansainvälistä merkitystä. Rakennusperinteen suojelijana tunnettu The Twentieth Century Society on kritisoinut Chipperfieldin suunnitelmaa, joka heidän mukaansa vahingoittaa ja tuhoaa Eero Saarisen suunnitteleman suurlähetystörakennuksen alkuperäistä luonnetta.

Markku Rainer Peltonen

STEFAN BREMER

Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli tunnetaan parhaiten Arabianrantaan kymmenisen vuotta sitten valmistuneesta Tila-loft-talosta (kuvassa), jonka 39 raakatilayksikköä asukkaat saivat itse suunnitella ja rakentaa valmiiksi. Samalla idealla toteutettava uusloft-talo valmistuu Kruunuvuorenrantaan ensi vuonna.

Muita Tallin tuoreita kohteita ovat Jätkäsaareen viime vuonna valmistuneet muusikkojen talo Jallukka ja kokeellinen Vihreistä vihrein -kerrostalo, jossa tutkitaan viherkattoja ja -julkisivuja urbaanissa, merellisessä ympäristössä. Nämä asuintalot toimisto teki tilaustyönä, mutta useat Tallin hankkeista ovat lähteneet liikkeelle osakasarkkitehtien **Pia Ilosen** ja **Minna Lukanderin** omasta aloitteesta ja ideoiden aktiivisesta eteenpäin viemisestä.

"Tämän vuoden teema *Freespace* sopii mainiosti ajattelutapaamme. Olemme aina pyrkineet luomaan tiloja, joihin voi syntyä mielenkiintoista elämää mahdollisimman vapaasti, oli kyse sitten vanhojen rakennusten uudesta elämästä tai uudisrakennuksista. Olemme kiertäneet yli 20 vuotta puhumassa tästä keskieurooppalaisissa seminaareissa, ja on hienoa saada äänemme nyt kuuluviin myös tällä kansainvälisellä areenalla", iloitsee Pia Ilonen.

Suomalaisia mukana aiemminkin

Joka toinen vuosi järjestettävän arkkitehtuuribiennaalin lähes nelikymmenvuotisen historian aikana suomalaisia on nähty päänäyttelyssä vain muutaman kerran. Viimeksi vuonna 2016 järjestettyyn biennaaliin sai kutsun **Saija Hollménin**, **Jenni Reuterin** ja **Helena Sandmanin** arkkitehtitoimisto. *Reporting From the Front* -biennaali käsitteli arkkitehtuurin yhteiskunnallista ja humanistista vastuuta. Myös tämän vuoden teema – tila ja ihmisten oikeus siihen – on vahvasti yhteiskunnallinen.

Suomi on muutenkin läsnä tämän vuoden biennaalissa. Suomen Aalto-paviljongin kirjasto-teemaisesta näyttelystä vastaa Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo, ja Suomen Arkkitehtuurimuseo on vetovastuussa pohjoismaisen paviljongin näyttelystä. Biennaalin oheisohjelma julkistetaan myöhemmin.

Arkkitehtuurinäyttely Freespace on avoinna yleisölle 26.5.–25.11.2018.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 25 15.3.2018 10.24

ARKKITEHTUURIMUSEO
FINLANDS ARKITEKTURMUSEUM
MUSEUM OF FINNISH ARCHITECTURE

ti–su 11–18 ke 11–20
Kasarmikatu 24 Helsinki
puh. 045 7731 0474

sisäänpääsy 10/5/0 €
yhteislippu Designmuseon
kanssa 15 €/Museokortti

mfa.fi
Instagram
Facebook
Twitter

NÄYTTELY MUSEOSSA

HELSINKI–SHANGHAI: PES-ARKKITEHDIT
Iso ja pieni näyttelysali 7.3.–3.6.2018

PES-Arkkitehdit esittäytyy näyttelyssä tärkeimpien kansainvälisten ja kotimaisten projektiensa kautta. Kohteet esitellään piirustusten, videoiden ja pienoismallien avulla, ja toimiston työtapoja havainnollistetaan runsailla materiaalinäytteillä. Esillä myös muun muassa Yrjö Kukkapuron suunnittelemat Shanghain toimiston bambuhuonekalut. Näyttelyn yhteydessä julkaistiin Wuxi Grand Theatre -kirja, joka sisältää muun muassa vertailua suomalaisista ja kiinalaisista suunnittelu- ja rakennuskäytännöistä.

YLEISÖLUENTO
Näyttelyn oheisohjelmana järjestetään keskiviikkona 25.4. kaikille avoin luento. Mukana arkkitehdit **Tuomas Silvennoinen** ja **Pekka Salminen** kertomassa arkkitehdin työstään Kiinassa.

Kiina on tällä hetkellä yksi nopean kaupungistumisen kärkimaista. Maahan on valmistunut ennätysajassa muun muassa ylinopeiden junien verkosto ja yli 260 uutta teatterirakennusta. PES-Arkkitehdit aloitti toimintansa Kiinassa vuonna 2003 ja ensimmäinen toimisto avattiin vuonna 2010 Shanghaihin. Vuonna 2012 valmistunut Wuxi Grand Theatre -rakennus on nostanut PES-Arkkitehdit Kiinan kulttuurirakentamisen kärkikastiin.

TAPAHTUMAT

HISTORY OF FINNISH ARCHITECTURE
Arkkitehtuurimuseossa 10.–19.4.2018
Kuuden luennon sarja on perehdytys suomalaisen arkkitehtuurin historiaan aina kansanomaisesta puurakentamisesta 1990-luvun hi-tech-arkkitehtuuriin. Mitä rakennettiin, ja miksi? Sarjan tarkoituksena on auttaa havainnoimaan rakennettua ympäristöä ja ymmärtämään, kuinka arkkitehtuuri ja rakentaminen kytkeytyvät yhteiskunnalliseen kehitykseen Suomessa. Kurssin vetäjänä toimii arkkitehti Netta Böök. **www.mfa.fi/tapahtumat**

VENETSIAN BIENNAALI

Arkkitehtitoimisto Lundén Architecture Company on valittu suunnittelemaan yhteispohjoismaista osuutta vuoden 2018 kansainväliseen Venetsian arkkitehtuuribiennaalin näyttelyyn.

Eero Lundénin ehdotus, **Another Generosity**, tutkii luonnon ja rakennetun ympäristön välistä suhdetta. Tavoitteena on tutkia uusia tapoja luoda rakennuksia, jotka korostavat herkkiä ja usein huomaamattomia vuorovaikutussuhteita rakennetun ja luonnontilaisen maailman välillä.

Arkkitehti Sverre Fehn suunnitteli Pohjoismaiden paviljongin Venetsian biennaalipuistoon kasvillisuuden ehdoilla. Olemassa olleet puut jätettiin paikalleen ja ne lävistävät paviljongin kattorakenteet. Käytännössä paviljonki onkin suuri valoa tulviva pergola. Eero Lundénin ehdotus perustuu Fehnin luomaan kontekstiin ja esittää kysymyksen, millaisena näemme oman suhteemme luontoon tänä päivänä. Hankkeen tarkoituksena on tarjota vierailijoille kokonaisvaltainen kokemus – sekä paikka kokoontumisille ja keskusteluille biennaalin kuluessa.

Pohjoismaiden paviljongin näyttelyt toteutetaan aina Suomen, Ruotsin ja Norjan välisenä yhteistyöhankkeena. Projektin toimeksiantajina toimivat kolmen museon johtajat: **Juulia Kauste** (Arkkitehtuurimuseo), **Nina Berre** (National Museum of Art, Architecture and Design, Norja) ja **Kieran Long** (ArkDes, Ruotsi).

Museoiden tavoitteena on tehdä Pohjoismaisesta paviljongista arkkitehtuurin tutkimuksen, luovuuden ja keskustelun foorumi. Haluamme myös, että paviljongin vieraat pääsevät kokemaan Pohjoismaiden arkkitehtuurin tarjoamat innostavimmat oivallukset. Tästä vuodesta eteenpäin jokainen taho valitsee vuorollaan yksittäisen toimijan suunnittelemaan yhteispohjoismaista osuutta. Toimija voi olla arkkitehti, tutkija, kuraattori tai joku muu, jolla on erityinen asema suhteessa arkkitehtuuriin.

Venetsian arkkitehtuuribiennaali on avoinna yleisölle 26.5.–25.11.2018

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 26 15.3.2018 10.24

PÄÄSUUNNITTELIJA SAAPUU OULUUN!

PÄÄSUUNNITTELIJAKOULUTUS 16

FISEn pääsuunnittelijoiden pätevyydentoteamismenettelyn mukaiseksi täydennyskoulutukseksi hyväksytty Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RILin, Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn, Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL:n, Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIAn ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL:n yhteistyössä järjestämä pääsuunnittelijakoulutus.

KOULUTUKSEN HINTA

RIL:n, SAFAn, RIAn, RKL:n ja SIOn jäsenet
3 990 euroa + alv 24 % , muut 4 250 euroa + alv 24 %.

ILMOITTAUTUMISET

www.ril.fi/PS16

LISÄTIETOA

Elina Rantakallio, elina.rantakallio@ril.fi, 050 520 1168
Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi, 041 528 2952

OHJELMARUNKO

Pääsuunnittelijan toimintakenttä:
1. JAKSO 5.-6.9.2018, Lapland Hotel Oulu

Pääsuunnittelija rakennushankkeessa sekä Pääsuunnittelijan henkilökohtaiset valmiudet:
2. JAKSO 16.-17.10.2018, Paloaseman ullakko
3. JAKSO 14.-15.11.2018, Arinan kokoustilat

Pääsuunnittelija korjausrakennushankkeessa:
4. JAKSO 15.-16.1.2019 Arinan kokoustilat

Pääsuunnittelun erityiskysymykset:
5. JAKSO 26.-27.2.2019, Arinan kokoustilat

Tarkemmat koulutuspaikat löydät verkkosivuilta.

TARKEMPI KOULUTUSOHJELMA:

ril.fi/PS16 ja safa.fi

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 27 15.3.2018 10.24

LAURI LOUEKARI
arkkitehti SAFA, TkT

Kaksi taakse, kolme eteen

”Aallon lapsina” arkkitehtuuri näyttäytyy meille prosessina, joka sulkee ulkopuolelle kaiken sen, mikä luonnossa on vahingollista (kylmän, tuulen, sateen, pimeyden…), ja avaa osaksemme sen, mikä siinä on tavoiteltavinta (lämmön, valon, maiseman kauneuden – myös sisätilan ystävällisen kodikkuuden…).

Vaikka perspektiivinämme olisi vain sata itsenäisyyden vuotta, näemme, että tyylillä ei tuon perustehtävän kanssa ole paljonkaan tekemistä. Eri-ikäiset rakennukset tekevät sen omalla tavallaan, sikäli kuin ovat edelleen tehtäväänsä hoitamassa.

Jos rakennuksen ensimmäinen tehtävä on tarjota suoja päidemme päälle, on arkkitehtuurin tehtävänä muotoilla tuo suoja identiteettimme osaksi. Arkkitehtuuri on sisäisen minämme ja ympäröivän maailman harmonisoinnin väline, psykofyysinen instrumentti, kehon ja mielen integroitunut jatke.

Puhutaan tällä kertaa rakennuksesta kehon jatkeena ja laajentumana.

Pidän ovista ja ikkunoista; talon silmät ja suut ovat avaimia paitsi liikereitteihin ja näkymäsuuntiin myös siihen valon leikkiin, johon rakennuksen interiöörin viehätys perustuu. Neljänäkymmenenä suunnittelijanvuotenani tekemääni arkkitehtuuriin olen useimmiten – ehkä turhankin kritiikittömän – tyytyväinen: kuvittelen, kuinka lapsenlapset joskus kummastelevat vaarin talon neljääkymmentä erilaista ikkunaa. En vain tiedä, ovatko nuo talot enää olemassa heidän aikuisuudessaan.

Olen elänyt ammatillisen urani aikana, jolloin jatkuvan kokeilun ja muutoksen kohteena eivät ole olleet vain tiloja ympäröivät rakenteet – seinät, ala- ja yläpohjat, katot – vaan myös sen ”ruumiin” fysiologia, veden ja ilman kierto. Kun yksi alapohja- tai sokkeliratkaisu on osoittautunut kelvottomaksi, ovat rakenteiden suunnittelijat keksineet uuden, joka puolestaan – ensimmäisten oireiden ilmaannuttua – on hylätty toimimattomana.

Teen ystävien kanssa kirjaa Suomen sadan vuoden arkkitehtuurista, jossa jokaista vuotta edustaa yksi rakennus. Kun katson tuota joukkoa, mietin, että vuosina 1917–1957 rakennettu arkkitehtuuri on jo niin koeteltua (rakenteellisesti), että sille voi ennustaa vielä pitkää tulevaisuutta. 1960-luvusta eteenpäin sen sijaan saamme perustellusti pelätä jokaisen rakennuksen puolesta. Toisaalta hyvä arkkitehtuuri on rakennukselle eräänlainen vakuutus: kansallisen tai henkilökohtaisen identiteetin kulmakiviksi asettuneet talot tulevat kyllä yleensä korjatuiksi. Joskus se saattaa tosin tarkoittaa sitä, että rakennuksesta jää vaurioita poistettaessa jäljelle vain kaikkein massiivisin runko.

Aallon lapsina olemme myös modernin perillisiä. Kaikkiin moderniteetteihin kautta historian on aina liittynyt ajatus nykyhetken paremmuudesta menneisyyteen nähden: ”nyt” on pyhä sana, jonka voimalla kumotaan ja on kumottu lukemattomat kriittisyyden ilmaukset. Modernille menneisyys on aina takapajuista ja nykyhetki täynnä lupauksia paremmasta. Uusi tekniikka on väline noiden lupausten lunastamiseen, ja nuoren sukupolven uusi ajattelu on kulkemista ”avant-garde”, kehityksen etujoukoissa.

Modernin jälkeisen ajan tunnuksia puolestaan ovat kontekstuaalisuus ja historiallisuus: uusi nähdään suhteessa kasvuympäristöönsä ja ajallisesti menneisyytensä tuotteena. Syklisen aikakäsityksen kulttuurissa – johon meillä luontosuhteemme kautta voi olla yhteys – paluu ei ole paluuta menneisyyteen. Samaan virtaan ei voi astua kahta kertaa, ja (**Marxia** vapaasti lainatakseni) kaikki kiinteä on jo haihtunut savuna ilmaan.

Miltä voisi näyttää arkkitehtuuri, joka lähtee vailla ajanmukaisuuden ennakkoluuloa tutkimaan kestävyyden ongelmaa? Luulen, että rakenteiden osalta uuden aikakauden avainsana on yksinkertaisuus; modernin arkkitehtuurin monikerroksiset ja -kalvoiset rakenteet kehittyvät kohti yksiaineisia. Näin estyvät monet rakenteiden sisään syntyvät ja niiden läpi kulkevasta kosteudesta johtuvat ongelmat.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 28 15.3.2018 10.24

Kiinnostavaa on, että nelikerroksinen lasielementti, puolimetrinen kiviaineinen seinä ja hirsiseinä ovat eräässä suhteessa analogisia: kaikissa eristeenä on ilma. Jälkimmäisissä kosteus kulkee rakenteen läpi, ensimmäisessä ei. Puurunkoon asennettu lasiseinä on itse asiassa perinteisen ikkunan mittakaavaltaan laajennettu sovellutus. Modernin tunnusmateriaalina pidetty lasi ei ole ongelmamateriaali.

Kaltevan katon alle muodostuva korkea tuulettuva tila, kylmä vintti, tekee mahdolliseksi yläpohjan rakenteen ”avautumisen” ylöspäin, vesihöyryn kulkua ajatellen. Metrin maasta irrallaan oleva alapohja on eräänlainen seinän variaatio, ja se on mahdollista tehdä joko massiivisena tai ulospäin höyrynvastusta vähentäen.

> ”LUULEN, ETTÄ RAKENTEIDEN OSALTA UUDEN AIKAKAUDEN AVAINSANA ON YKSINKERTAISUUS.

Tarkoittavatko yksinkertaiset rakenteet yksinkertaista arkkitehtuuria? Mahdollisesti – ja voi olla, että arkkitehtuurin yksinkertaisuudella tullaan manifestoimaan rakenteiden muutosta kohti massiivisuutta. Ehkä ilmaisun yksinkertaisuus ei ole välttämätöntä, mutta ilmastonmuutokseen valmistautuvassa yhteiskunnassa se ei vaikuta huonolta tunnussanalta – mitä sillä itse kukin tarkoittaneekaan. Sana venyy varmaan useampaan tulkintaan mutta on kuitenkin arkkitehdille tavoitteena tunnistettava. Ehkä sen pohjalta voi nousta myös uuden yhteisöllisen identiteetin rakennustapoja.

Tiedän monen toimiston suunnittelevan juuri nyt kuvatun tapaisia rakennuksia. Myös massiivitiiliseinäisiä ja painovoimaisella ilmanvaihdolla toimivia kerrostaloja on tekeillä. Sekä asukkaat että rakennuttajat alkavat ymmärtää yksinkertaisuuden arvon: yksinkertainen on helpompi rakentaa oikein, ja se on komplisoitua kerrosrakennetta ja konetoimisuutta vähemmän vaurioherkkä. Hirsirakenteessa puhutaan ”uhripuista” tarkoittaen, että jotkin rakennuksen osat tulevat väistämättä vaihtoikään muita aikaisemmin; näiden osien uusimisen tulee siis olla helppoa. Olen asunut satavuotiasta hirsitaloa vuodesta 1977, olen korjannut sen, pilannut sen, korjannut uudelleen, ja se toimii taas.

Kun katson tekeillä olevaa kirjaamme ja sen sadan vuoden arkkitehtuuria, ajattelen toiveikkaasti, että vuosi 2004 oli tässä suhteessa käänteentekevä: silloin valmistui Kärsämäen paanukirkko. Ja vuoden 2016 arkkitehtuurin valtionpalkinto annettiin perinteisten työtapojen ja rakenteiden tuntijoille. Eteenpäin, avant-garde!

ark

Haemme kohteita!

Kesäkuussa ilmestyvä *Arkkitehti* 3/2018 tarkastelee maaseudun, kaupungin ja luonnon rajapintoja.

Mökkejä, majoja, saunoja, takapihoja, ekotaloja, latoja? Tilakeskuksia, luontoasemia, maisemapaviljonkeja, kävelysiltoja, majakkasaaria? Luontoa ulkona, luontoa sisällä, luontoa kaupungissa ja sen rajoilla?

Ehdotuksia julkaistavista kohteista pyydetään lähettämään **31.3. mennessä** päätoimittaja Mika Savelalle sähköpostitse (mika.savela@ark.fi).

Sopiva aineisto on sijaintikartta, pohjapiirustus (+ leikkaus) ja muutama valokuva (näyttöresoluutio). Numeroon valituista kohteista pyydetään julkaisukelpoinen aineisto huhtikuussa. Kohteita voidaan myös sisällyttää muihin vuoden 2018 numeroihin.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 29 15.3.2018 10.24

VAIKUTA SAFASSA

Nyt on aika toimia ja vaikuttaa SAFAssa.
Vaaliliittojen muodostaminen ja ehdokaslistojen laatiminen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin keväällä!

Vaaliopas verkossa	4.6.
Tarkista äänestyskelpoisuutesi, vaaliluettelo nähtävillä	11.6.–18.6.
Huomautukset vaaliluetteloon	11.–25.6.
Ehdokaslistat SAFAn toimistoon	10.9.
Vaaliliitoilta materiaali verkkojulkaisua varten	20.9. mennessä
Ehdokaslistojen julkistaminen	27.9.
Äänestä	17.10.–31.10.
Vaalin tulosten julkistus verkossa	2.11.
Uusi liittovaltuusto kokoontuu	10.12.

SAFA
Liittovaltuusto
— vaalit
2018

IIDA KALAKOSKI YLIOPISTO-OPETTAJA TTY

"Asettumalla ehdolle liittovaltuustovaaleissa ilmaiset samalla kiinnostuksesi ammattikunnan yhteisiin asioihin. Saatat löytää itsesi toimikunnasta, jonka käsittelemät asiat ovat erityisen tärkeitä juuri sinulle."

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 30 15.3.2018 10.24

Helmikuussa käytiin keskustelua Helsingin kaupunkikuvasta ja asuinalueiden moni-ilmeisyydestä. Myös tornitalokeskustelu nousi jälleen pinnalle, ja arkkitehtien mielipide ylsi tv-uutisiinkin. Rakennusalan toimijoiden yhteisenä Suomi100-hankkeena toteutettu *Rakennetun Suomen tarina* -kirja sai *Helsingin Sanomissa* ylistävät arviot.

HELSINGIN SANOMAT, pääkirjoitus 22.2.

Helsingin arkkitehtuuri voisi olla monipuolisempaa:

”Helsingissä rakennusmääräykset ovat tiukat verrattuna moneen muuhun kaupunkiin. Kaupunkisuunnitteluvirasto käyttää suurta valtaa määritellessään rakentamisen rajoja hyvinkin yksityiskohtaisesti. Uudet asuinalueet Helsingissä näyttävät hyvin samanlaisilta. Kaupunkia voisi suunnitella myös moni-ilmeisemmäksi, jolloin uudet asuinalueetkin saisivat persoonallisemman identiteetin.”

HELSINGIN SANOMAT 26.2.

Rakennetun Suomen tarina on muutakin kuin betonielementtitaloja ja sisäilmaongelmia, vaikka 95 prosenttia rakennuksista on alle 100 vuoden ikäisiä:

”Rakentamista ei eristetä kirjassa omaksi saarekkeekseen. Se nivotaan osaksi demokratia- ja tasa-arvokehitystä sekä makrotason yhteiskuntasuunnittelua – kuten kuuluukin. Esimerkiksi suomalaisten oppilaitosten, sairaaloiden ja kulttuurirakennusten suunnittelun takana on ollut vankka pohjoismainen tasa-arvoajattelu. Siksi **Harri Hautajärven** päätoimittama *Rakennetun Suomen tarina* koskee kaikkia ja on liki pakollista luettavaa kaikille maamme historiasta kiinnostuneille. Sen luettuaan tietää vähän kaikesta suomalaisesta hieman enemmän”, kirjoittaa toimittaja **Miska Rantanen**.

YLE UUTISET 26.2.

Onko kaupunkisi korkein talo ruma? Se voi johtua rakennuttajan ahneudesta, väläyttää professori:

”Ollaan Helsingin Vuosaaressa, vuonna 2006 valmistuneen tornitalo Cirruksen juurella. ’Lähietäisyydeltä tämä on ihan kelpo asuinrakennus. Ei tämä ole yhtään heikkotasoinen. Mutta jos puhutaan, että tehdään merkkirakennuksia, jotka vaikuttavat koko kaupungin siluettiin, niin silloin pitää vaatia paljon enemmän. Tämähän näkyy merelle asti’, **Henna Helander** sanoo. **Pirjo Sanaksenaho** huomauttaa, että tornitalon ulkonäöstä ei ole vastuussa vain arkkitehti. ’Kyse on mitä suurimmissa määrin rakennuttajan tahtotilasta. Suunnittelua määrää pitkälti se, mikä on halutun kerrosalan määrä ja mitkä ovat kustannukset.’”

HELSINGIN SANOMAT, mielipide 26.2.

Helsingin arkkitehtuuri on monimuotoista:

”Kaavat ovat suunnitteluasiakirjoja, joista on päätetty demokraattisesti. Kaupunkilaiset ja sidosryhmät osallistuvat valmisteluun. Asemakaavasta on voitava lukea, millaista kaupunkiympäristöä ollaan suunnittelemassa. – – Nyt rakentuvat uudet kaupunginosat ilmentävät aikansa arkkitehtuuri-ihanteita samalla tavoin kuin Katajanokan jugend-alue tai eri vuosikymmeninä rakentuneet esikaupunkimme. Helsingin kaupunkiarkkitehtuurin suurimpia arvoja ovat sen ajalliset kerrostumat ja erilaiset, moni-ilmeiset kaupunginosat”, kirjoittaa toimialajohtaja **Mikko Aho**.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 31 15.3.2018 10.24

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA otti maaliskuussa kantaa Helsinki Garden -hankkeeseen ja Aalto-yliopiston arkkitehtuurin historian professuuriin.

Helsinki Gardenin voittajaehdotus Skinnari, Arkkitehtuuritoimisto B&M.

SAFA lausui Aalto-yliopiston professuurista

SAFA on huolestunut Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun suunnitelmasta muuttaa arkkitehtuurin historian professuuri osa-aikaiseksi ja siten heikentää huomattavasti alan opetusta yhdessä arkkitehtikoulutuksen keskeisimmistä oppiaineista ja tieteenaloista. Arkkitehtuurin historialla ja siihen olennaisesti liittyvän korjaus- ja restaurointityön osaamisella on merkittävä rooli moniarvoisen ja moniulotteisen rakennetun ympäristön syntymisessä ja rakennusperintömme säilymisessä.

EU:n ammattipätevyysdirektiivi asettaa arkkitehdin koulutuksesta laadulliset ja määrälliset arviointiperusteet vastavuoroisen tunnustamisen perustaksi. Direktiivin luettelemiin pakollisiin koulutussisältöihin kuuluu arkkitehtuurin historia laajasti. Eurooppalaisia arkkitehtikouluja ja arkkitehtijärjestöjä edustavan EAAE:n (European Association for Architectural Education) ja ACE:n (Architects' Council of Europe) selvitystyön mukaan tulevaisuuden kolmeen tärkeimpään haasteeseen opetuksessa ja ammatissa sisältyy rakennusperintö.

Kun huomioidaan huippuosaajien ilmeinen ja yhä kasvava tarve sekä kansallisesti että kansainvälisesti, on erittäin ristiriitaista ja kyseenalaista, että vahvasti kansainvälistymiseen pyrkivä Aalto-yliopisto vähentäisi arkkitehtuurin historian opetusta ja sen roolia arkkitehtien koulutuksessa.

SAFA pitää välttämättömänä, että korkeatasoisen arkkitehtuurin historian opetuksen säilyminen ja kehittäminen turvataan osana Aalto-yliopiston arkkitehtuurin opetusta. Alan opetus edellyttää jatkossakin omaa itsenäistä ja kokonaista professuuria, jossa voi kokopäiväisesti paneutua opetukseen ja tutkimukseen sekä niiden kehittämiseen.

SAFA esitti huolensa Helsinki Garden -hankkeesta

SAFA lausui Helsinki Garden -asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Helsinki Garden -hanketta valmistellaan Helsingin Keskuspuistossa sijaitsevalle tontille Olympiastadionin pohjoispuolelle. Maan alle sijoittuisi urheiluareena ja kauppakeskus, maan päälle asumista ja hotellitoimintoja.

SAFA esittää lausunnossa huolensa valtakunnallisesti merkittävään paikkaan ehdotettua hanketta kohtaan. Mittavan rakennuskompleksin sijoittaminen Keskuspuiston ympäristöön poikkeaa kaupunkisuunnittelussa ja -rakentamisessa noudatetuista linjoista.

Asuntorakentamisen tuominen Keskuspuistoon kuuluvalle tontille, sen kapeimmalle kohdalle, yksityistää kriittisen kohdan Helsingin avoimesta, julkisesta ulkotilasta. Pohjoisesta Töölönlahdelle katkeamattomana jatkuva Keskuspuisto on Helsingin erityispiirre ja kaupungin tärkein viheryhteys. Sen täysipainoinen säilyminen sekä maisemallisesti että toiminnallisesti on pystyttävä turvaamaan.

Olympiastadion on kiistattomasti kansallinen monumentti. Sen hallitsevan aseman liikuntapuistossa ja kaupunkimaisemassa tulee säilyä. Ehdotettu Helsinki Garden -hanke on Helsingin kaupunkiympäristössä poikkeava, erittäin suurikokoinen rakennus, joka viitesuunnitelman mukaisena ottaisi hallitsevan roolin kaupunkimaisemassa.

Asuntojen, hotellin ja liiketilojen sijoittaminen heikentäisi merkittävästi alueen kehittämistä nykyisessä tarkoituksessaan ulkoilun, liikunnan ja suurtapahtumien alueena. Urheiluareenaan liittymättömät toiminnat sekä niiden suuri volyymi Keskuspuistoon kuuluvalla tontilla edellyttävät hankkeen lähtökohtien uudelleenarviointia.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 32 15.3.2018 10.24

Etumatkaa nopeasta bonuskertymästä

Kaikkiin autoihisi

40% Nopea bonuskertymä 80%

Aloitusbonus Maksimibonus

Bonusturva

Tutustu liikennevakuutukseemme: op.fi/auto

OP

Vakuutuksen myöntää OP Vakuutus Oy.

Tiesitkö, että liittosi jäsenenä saat etuja useimmista vakuutuksistamme. Soita 0303 0303* tai käy konttorissamme, niin kerromme lisää.
*kiinteän verkon lankaliittymistä ja kotimaisista matkapuhelinliittymistä 0,0825 e/puhelu sekä 0,12 e/min (hinta sisältää ALV:n).

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 33 15.3.2018 10.24

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 34 15.3.2018 10.24

USEIN MIELLÄMME VÄLITTÖMÄN LÄHIYMPÄRISTÖMME BANAALEIMMAKSI MAHDOLLISEKSI. TOISEN KULTTUURIN EDUSTAJA SAATTAA LÖYTÄÄ SIITÄ ARVOA, JOITA ITSE EMME OSAA HUOMIOIDA.

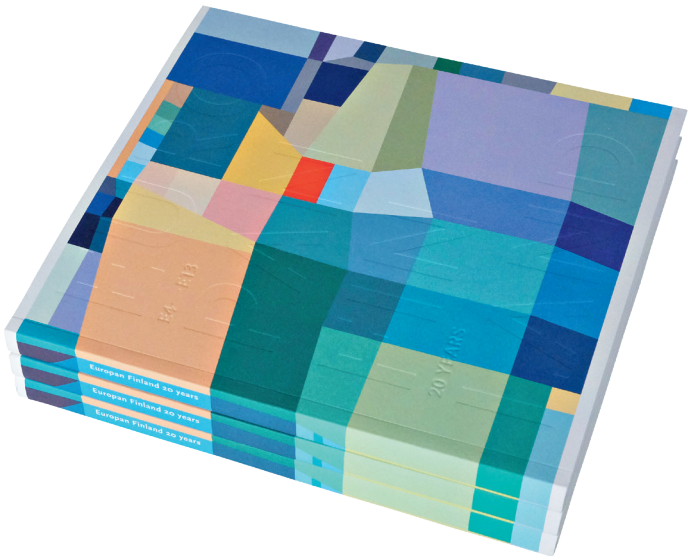

Europan Finland 20 Years -juhlakirja

Viime kilpailukaudella tuli täyteen 20 vuotta ja 10 kautta Europan-kilpailuja Suomessa. Tätä rajapyykkiä juhlistettiin julkaisemalla *Europan Finland 20 Years* -juhlakirja.

Minkälaisen jalanjäljen Europan on jättänyt suomalaiseen kaupunkikehitykseen? Muun muassa tätä on analysoitu kirjan artikkeleissa. Kirjassa on myös tiivis katsaus aikaisempiin kilpailukausiin, niiden tuloksiin ja toteutuneisiin kohteisiin.

Europan on toiminut Euroopassa uusien raikkaiden ideoiden näyteikkunana ja kokeilulaboratoriona. Juhlakirja kuvaakin Europanin moniäänisyyttä.

”Kilpailu on eräänlaista vuoropuhelua suunnittelun keinoin. Se on suunnittelualan laboratorio, ammattikunnan tapa kehittää itseään ja perinteen keino uudistua. Kilpailu avaa aina useita eri ikkunoita paikan tai alueen vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin. Myös ehdotuksilla, jotka eivät voita tai päädy toteutukseen, on joskus oma, arvaamatonkin vaikutuksensa tulevaisuuteen.

Monikansallisena kilpailujärjestelmänä Europan antaa poikkeuksellisen mahdollisuuden tarkastella tietyn alueen tai paikan problematiikkaa samanaikaisesti sekä läheltä että kaukaa. Usein miellämme välittömän lähiympäristömme banaaleimmaksi mahdolliseksi. Toisen kulttuurin edustaja saattaa löytää siitä arvoja, joita itse emme osaa huomioida.”

Sami Vikström
arkkitehti SAFA
Europan 11 -kilpailun voittaja Turussa
tuomarina Europan 13 -kilpailussa

Tilaa oma kirjasi: europan@europan.fi

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 35 15.3.2018 10.24

ARKKI TEHTUURI KILPAILUT

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT	ALOITUS	SISÄÄNJÄTTÖ
Asuntoreformi 2018	28.2.2018	**28.5.2018**
Kangasalan Lamminrahkan koulukeskus	**5/2018**	**9/2018**

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT		
Helsinki High-Rise, suunnittelu- ja toteutuskilpailu	24.1.2017	16.5.2017
Hakaniemenranta	23.10.2017	26.1.2018

KUTSUKILPAILUT		
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Tilkanmäen kampus	13.12.2017	21.2.2018
Inkoonranta	1.2.2018	**23.3.2018**
Suomalais-venäläinen koulu	17.1.2018	**20.4.2018**
Laitilan seurakuntatalo, ***ilmoittautumishakemukset 27.3. mennessä***	**5.4.2018**	**30.9.2018**
Tapiolan kulttuurikeskus ja Kulttuuriaukion ympäristö, ***hankintailmoitus maaliskuussa***	**4/2018**	**9/2018**

Julkisiin hankintoihin liittyvät kilpailut

HILMA*: www.hankintailmoitukset.fi,* SIMAP*: simap.europa.eu*

Ajantasainen kilpailuinfo www.safa.fi/kilpailut

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 36 15.3.2018 10.24

AJATONTA
MUOTOILUA,
TINKIMÄTÖNTÄ
VIIMEISTELYÄ.
Toteuta asiakkaasi kylpyhuone skandinaaviseen tyyliin. Laadukkailla Sanka-suihkuseinillä ja INR-kylpyhuonekalusteilla suunnittelet kylpyhuoneesta viihtyisän ja toimivan.
Löydät laajasta valikoimastamme runsaasti väri- ja kokovaihtoehtoja, nerokkaita säilytysratkaisuja sekä upeita säädettäviä peilivalaisimia energiatehokkuutta unohtamatta. Laadun takeena meille on myönnetty Joutsenmerkki lähes koko tuotevalikoimalle.
Tervetuloa tutustumaan uudistuneeseen showroom-tilaamme, Petikontie 20, Vantaa.
SANKA
INR
ICONIC
NORDIC
ROOMS
KUN LAATU JA YKSTYISKOHDAT RATKAISEVAT!
www.sanka.fi www.inr.se

Opiskelijat suunnittelivat Jyväskylän keskustaa

Kaikki alkoi osaltani siitä, kun Jyväskylän kaupunginarkkitehti pyysi minua Tampereen teknillisen yliopiston yhdyskuntasuunnittelun intensiivikurssin yhteyshenkilöksi. Harjoitustyön kohdealueeksi oli valittu Jyväskylän ruutukaavakeskustan itäosaa.

Jyväskylän kehityksen kannalta suunnittelualue on merkittävä: ruutukaava-alueella on **Alvar Aallon** rakennukset, hallintokortteli, täytettyä ranta-aluetta, liikennealueet ja viimeistä silausta vaille valmis Lutakon lounaisosa. Erityinen haaste on liikenteen ja maankäytön yhteensovittaminen.

Varsinkin ratapiha-alueen täydennysrakentaminen on ollut esillä esimerkiksi diplomitöissä. Systemaattisemmin suunnittelualuetta on tutkittu Jyväskylän yleiskaavan selvitysten ja periaatepäätösten yhteydessä. Keskustan kaupunkirakenteen strategisessa suunnitelmassa 2017 suunnittelualuetta luonnehditaan ”suurten mahdollisuuksien vyöhykkeeksi”. Mahdollisuudet ovat suuret, mutta niin ovat myös haasteet.

Intensiivikurssilla paiskittiin töitä

Kurssi juoksutettiin läpi mainion koreografian avulla; työohjelma oli loistava. Viitisenkymmentä opiskelijaa, opettajat ja jyväskyläläisistä muodostettu asiantuntija- ja sparrausporukka viettivät neljä tiivistä iltapäivää alueen kehittämisen kimpussa. Opiskelijat olivat jakaantuneet kahteentoista ryhmään, joihin kaikkiin saatiin paikalliset sparraajat. Väliin mahtui innostavia ja pysähdyttäviä luentoja, alueeseen tutustumista, ja opiskelijoilla tietysti oli Tampereella kotitehtäviä.

Helmikuun lopulla pidettiin viimeinen yhteinen tilaisuus ja

TTY:n kurssin suunnitelmia, yleissuunnitelmaplansseja.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 38 15.3.2018 10.24

ryhmätöiden esittely. Lopputulos oli häkellyttävä: töitä oli paiskittu ja suunnittelualueen problematiikkaan paneuduttu. Parhaimmillaan töissä oli hallittu kokonaisrakenne ja luonteva liittyminen ruutukaavakeskustaan. Töissä oli haettu rantaan sopivaa mittakaavaa ja hahmoteltu kortteleille identiteetit. Kaikissa töissä oli osoitettu ruutukaava-alueelle täydennysrakentamista joko lisärakennuksilla tai korottamalla olevia rakennuksia.

Opiskelijoiden töistä voi nostaa esille yhteisiä tekijöitä, kuten liikennealueen pienentämisen kansirakenteella, valtatien madaltamisen ja tunnelin rakentamisen sekä ratapiha-alueen siirtämisen muualle ja raiteiden vähentämisen. Rata-alueen ja raideliikenteen merkitys kaupunkirakenteessa kaupunkielämään kuuluvana rikastuttavana tekijänä oli huomioitu useimmissa töissä. Asiantuntijat pitivät hyvänä ratkaisuja, joissa valtatien liikenne ja paikallisliikenne oli eriytetty toisistaan.

Pääpaino ihmisten kokemuksessa

Lutakonaukion ja Kompassirannan risteämäkohtaan, aivan rantaan, oli monessa työssä esitetty jyväskyläläisten kaipaama konserttitalo. Tämä esitys sai kannatusta paikallisten keskuudessa. Poiketen vallalla olevasta tornitaloinnostuksesta uudisrakentaminen oli korkeudeltaan varsin maltillista.

Kurssi antoi opiskelijoille valmiuksia kaupunkisuunnittelun usein varsin ristiriitaisten intressien ratkomiseen. Jyväskyläläiset sparraajat ja asiantuntijat saivat virkistäviä näkökulmia haasteelliseen kehittämiskohteeseen.

Erityisesti ilahdutti opiskelijoiden lähestymistapa, joka perustui ihmisen kokemukseen ympäristöstään. Tämä tuli esille jo analyysivaiheessa ja näkyy lopputuloksissa muun muassa uudisrakentamisen mittakaavassa, kaupunkitilan muodostamisessa ja lähiympäristöön liittyvissä yksityiskohdissa. Ratkaisujen pääpaino on ihmisten elinympäristössä, jossa asuminen, työnteko, vapaa-aika ja arjen tarpeet on sekoitettu.

Miltä näyttää vuosikymmenen päästä?

Työpajatyöskentely antoi virkistävän ja optimistisen lähtölaukauksen jatkotyöskentelylle. Suunnittelualueen haastavuus vaatii useiden osapuolien yhteistä tahtoa, ja eteneminen voi viedä aikaa. Ratapiha-alueen toimintojen siirtämiseksi ainakin osittain muualle on varauduttu jo kaavallisesti, mutta valmiuksia ei siihen tällä hetkellä ole.

Mutta kymmenessä vuodessa voi tapahtua paljon. Todennäköisesti täydennysrakentaminen on käynnistynyt joissakin ruutukaavakortteleissa ja Hannikaisenkadun varrella. Ratapiha-alueen siirrosta ja raiteiden vähentämisestä on löydetty yhteinen näkemys, ja ehkä hankalin osatekijä, valtatie, on saatu jotenkin sujautettua jäljelle jääneiden raiteiden kanssa samaan uraan. Vapautuneelle ratapiha-alueelle sijoittuvan täydennysrakentamisen viimeisen vaiheen toteuttamiseksi ollaan valmistelemassa arkkitehtuurikilpailua. Sitä ennen on tehty selvityksiä ja palattu opiskelijoiden suunnitelmiin ja löydetty niistä kehityskelpoisia ideoita muun muassa rakennusten integroimiseksi ympäristörakentamiseen.

> KAIKISSA TÖISSÄ OLI OSOITETTU RUUTUKAAVA-ALUEELLE TÄYDENNYSRAKENTAMISTA JOKO LISÄRAKENNUKSILLA TAI KOROTTAMALLA OLEVIA RAKENNUKSIA.

Suunnitelmien kehittäminen asemakaavaksi vaatii erilaisten ristiriitaistenkin intressien yhteensovittamista ja suunnitelmien toteuttaminen rakennetuksi elinympäristöksi yhteen hiileen puhaltamista, jyväskyläläistä allianssihenkeä.

Tuija Solin
arkkitehti, projektipäällikkö
Jyväskylän kaupungin asemakaavoitus

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 39 15.3.2018 10.24

Vihertehokkuutta kaupunkikortteleihin

Helsingissä muutaman vuoden käytössä ollutta viherkerrointyökalua on nyt optimoitu vastaamaan paremmin hulevesien hallintaan. Työkalua voidaan hyödyntää tonttien viherrakenteen suunnittelussa kaavoituksesta pihojen toteutukseen.

Viherkerroinmenetelmällä pyritään turvaamaan tonttien viherpinta-alan riittävä määrä ja laatu tiivistyvässä kaupungissa. Viherrakenteen merkitys korostuu kaupunkirakennetta tiivistettäessä: sade- ja sulamisvesien imeyttämisen ja viivyttämisen lisäksi kasvillisuuden tiedetään muun muassa parantavan pienilmastoa, sitovan hiilidioksidia ja ilman epäpuhtauksia sekä lisäävän kaupunkitilan viihtyisyyttä ja hyvinvointivaikutuksia. Korttelirakenteen kasvillisuuden tai viherrakenteen suunnitteluun on kuitenkin tähän saakka ollut vähän keinoja.

Helsingissä käytössä oleva viherkerroin seuraa usean muun kaupungin jalanjäljissä: muun muassa Berliini, Malmö, Seattle ja Toronto ovat hyödyntäneet menetelmää maankäytön suunnittelun tukena jo usean vuoden ajan. Käytännössä viherkerroin kuvaa, kuinka paljon tontilla tulisi olla kasvillisuutta ja vettä viivyttäviä ratkaisuja suhteessa tontin pinta-alaan.

Helsingin päivitetyssä viherkerrointyökalussa on nyt entistä paremmin huomioitu muuttuvan ilmaston ja tiivistyvän kaupunkirakenteen tuomat haasteet, minkä seurauksena hulevesien hallinnalle on annettu lisää painoarvoa. Lisäksi työkaluun on koottu kestävien hulevesien hallintaratkaisujen tarkempia kuvauksia, joista suunnittelija voi helposti tarkistaa, että suunniteltu ratkaisu, esimerkiksi sadepuutarha, vastaa sitä, mitä sadepuutarhalla tarkoitetaan työkalussa. Tavoitteena on myös vakiinnuttaa ja lisätä yhtenäisyyttä käytetyssä terminologiassa.

Kaavoittajalta pihasuunnittelijalle

Käytännön suunnittelussa viherkerroin kulkeutuu kaavoituksesta pihasuunnitteluun. Esimerkiksi asemakaavamääräyksellä kaavoittaja voi vaatia tontilla viherkertoimen tavoitetasoa. Rakennusluvan yhteydessä pihasuunnittelijan tulee tällöin osoittaa, että tontille laadittu suunnitelma on tavoitetason mukainen. Tontin viherkertoimen tavoitetaso riippuu tontin käyttötarkoituksesta, rakentamisen tehokkuudesta ja ympä-

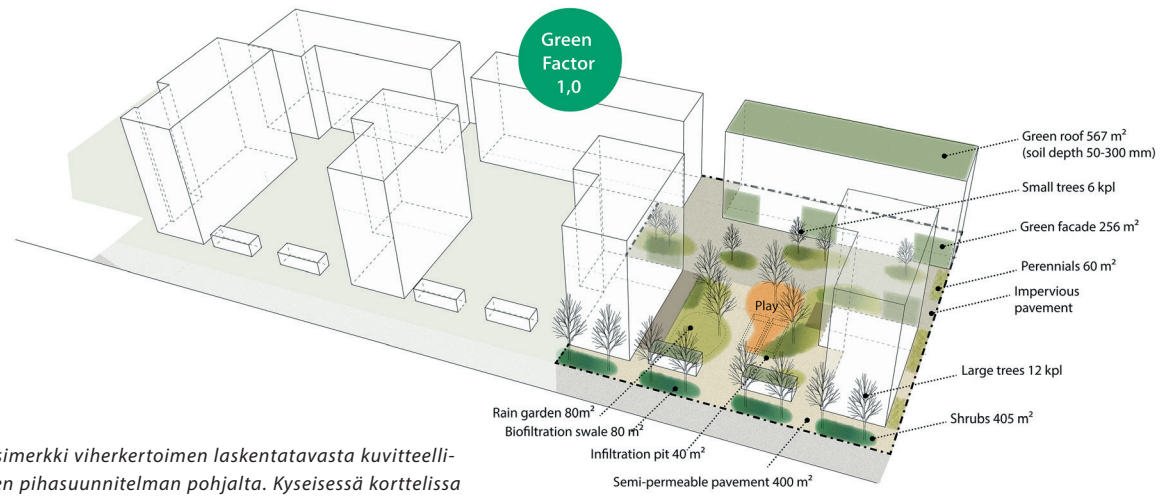

Esimerkki viherkertoimen laskentatavasta kuvitteellisen pihasuunnitelman pohjalta. Kyseisessä korttelissa tavoitetaso (0,8) on saavutettu.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 40 15.3.2018 10.24

röivän alueen ominaispiirteistä, kuten kaupunkivesistön läheisyydestä tai kansipihan osuudesta tonttialalla.

Viherkerroinluku lasketaan pihasuunnitelman perusteella syöttämällä määrät laskentatyökaluun. Työkalussa kullekin elementille on annettu painotus, joka perustuu asiantuntijatyönä määriteltyihin arvoihin. Esimerkiksi isosta puusta saa enemmän pisteitä kuin pienestä tai sadepuutarhasta enemmän kuin nurmipintaisesta viivytysalueesta. Työkalu laskee suunnitelman saavuttaman viherkerrointason. Lisäksi päivitetty työkalu ilmoittaa viherelementtien hulevesien viivytyskapasiteetin kuutioina.

Tavoitetaso voidaan saavuttaa joustavasti erilaisilla ratkaisuilla. Viherkerrointa kasvattavat säilytettävän ja istutettavan puuston ja kasvillisuuden lisäksi muun muassa läpäisevät pintamateriaalit sekä lukuisat hulevesien käsittelyn ratkaisut, kuten viherkatot, sadepuutarhat ja viivytysaltaat.

Viherkerrointa on hyödynnetty Helsingissä esimerkiksi Kuninkaantammen pihoilla.

> ERITYISHUOMION KIINNITTÄMINEN VIHERTEHOKKUUTEEN LISÄÄ MYÖS ESTEETTISIÄ ARVOJA JA MONIPUOLISTAA KERROSTALOPIHOJEN KÄYTTÖMAHDOLLISUUKSIA.
> – SUVI TYYNILÄ

Ensimmäiset viherkerroinpihat valmiina

Helsingin kaupungin asemakaavoituksessa työskentelevä arkkitehti **Suvi Tyynilä** on ollut alusta asti mukana kehittämässä viherkerrointyökalua ja kokeilemassa sen soveltuvuutta Kuninkaantammessa Helsingissä. Tyynilän mukaan pihojen ja kattopintojen kasvillisuus sekä luonnonmukainen hulevesien hallinta nähdään kaupungin kaavoituksessa osana koko kaupungin vihreää infrastruktuuria, ja viherkerroin on hyvä keino edistää tavoitteita.

”Kuninkaantammen kortteleissa edellytettiin viherkertoimen käyttöä ensisijaisesti siksi, että tavoitteena on ilmastoviisas kaupunginosa, jossa sopeudutaan muuttuviin olosuhteisiin. Tehtyjen piha- ja rakennussuunnitelmien perusteella voidaan jo arvioida, että erityishuomion kiinnittäminen vihertehokkuuteen lisää myös esteettisiä arvoja ja monipuolistaa kerrostalopihojen käyttömahdollisuuksia”, Tyynilä toteaa.

Mari Ariluoma ja Elisa Lähde

Työkaluja hallintaan

Helsingin viherkerrointyökalua kehitettiin iWater-hankkeessa, jossa tuotetaan hulevesien hallinnan menetelmiä ja ratkaisuja kaupunkisuunnittelun avuksi. Viherkertoimen ohella hankkeessa on koottu kokonainen työkalupakki, joka kokoaa tietoa parhaista käytännöistä kaupunkivesien käsittelyyn eri suunnittelutasoilla.

iWater-työkalupakki ohjaa kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja toteutukseen. Se tarjoaa kokonaisnäkemyksen siitä, miten kysymys kaupunkivesistä linkittyy jokapäiväisiin hyötyihin ja kaupunkiympäristön laatuun.

iWater-hankkeessa ovat mukana Helsinki, Turku, Riika, Jelgava, Tartto, Gävle ja Söderhamn, Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitos sekä Itämeren kaupunkien liitto. Hanketta rahoittavat EU:n Interreg Central Baltic -ohjelma, partnerit ja Varsinais-Suomen liitto.

Työkalupakki osoitteessa integratedstormwater.eu/iwatertoolbox

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 41 15.3.2018 10.24

Ei viherpestä ongelmia

Julie Bargmann kertoi Viherpäivien luennollaan *Brown Is New Green* viherpesusta ja ihmisten asenteiden muokkaamisen vaikeudesta. Myös MARK tarttuu näihin haasteisiin.

Julie Bargmann on kansainvälisesti tunnettu uusiutuvien maa-alueiden suunnittelun ja rakentamisen johtohahmo. Jyväskylässä Viherpäivillä hän kertoi johtamansa D.I.R.T. studion projekteista ja toimistonsa ideologiasta: siitä, miten teollisuus- ja kaivosalueiden purettavia rakennusosia voidaan käyttää jätteen sijasta voimavarana.

Projekteissa Bargmann hyödyntää luonnon kiertokulun avulla uusiutuvia järjestelmiä maiseman uudelleenrakentamisessa. Se voi tarkoittaa esimerkiksi pilaantuneiden maiden puhdistamista kasvillisuuden ja maaperän avulla. Tällainen ”paikan tarinoiden kierrättäminen” luo uudentyyppisiä kiehtovia kierrätysmaisemia. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä myös Suomessa tiivistyvissä kaupungeissa otetaan jatkuvasti uusiokäyttöön vanhoja teollisuus- ja rata-alueita.

Yksi projekteista oli maaperältään pahoin pilaantunut hiilikaivos, jonka tontille rakennettua suodatusjärjestelmää Bargmann kuvaili ”jättimäiseksi ekologiseksi pesukoneeksi”. Pesukoneen kautta likainen vesi suodattui suurten altaiden lävitse ja maaperä alkoi vähitellen puhdistua. Toisessa projektissa vanhan teollisuusalueen betonilaatat kierrätettiin suureksi, visuaaliseksi ja veistokselliseksi pinnaksi.

Vanhojen rakenteiden uusiotuotannossa otetaan huomioon ympäristön kaikki kerrokset siten, ettei suunnittelu jää vain pintapuoliseksi: ”Likaa ei pidä lakaista maton alle.”

Viherpesun aika on ohi, myös Suomessa

Luonnonprosessien hahmottaminen saattaa olla maallikolle haastavaa. Projektien taustatarinoissa kävi ilmi, että suurin työmäärä on ollut ihmisten asenteiden muokkaamisessa. D.I.R.T. studion rohkeissa projekteissa on nähty paljon vaivaa suunnittelun avaamiseksi ymmärrettävästi. Tietoa on visualisoitu muun muassa vertaamalla alueen maamassoja jäteautokuormien määrään.

Asenteiden muuttaminen näennäisen helposta ratkaisusta monimutkaiseen mutta kestävään ratkaisuun – eli kaatopaikkahävittämisen sijaan jätteiden kierrättämiseen – on vaatinut pitkäjänteisyyttä.

Bargmann haluaa muuttaa ihmisten illuusiomaiset ideat maisemasta ja korostaa maisemassa ekologista ja sosiaalista historiaa. Hänen mielestään viherpesun aika on ohi. Viherpesu on pinnallista ymmärrystä vihreästä, siinä missä vastuullinen suunnittelija ymmärtää viheralueiden merkityksen osana kokonaisuutta.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 42 15.3.2018 10.24

> VIHERPESU ON PINNALLISTA YMMÄRRYSTÄ VIHREÄSTÄ, SIINÄ MISSÄ VASTUULLINEN SUUNNITTELIJA YMMÄRTÄÄ VIHERALUEIDEN MERKITYKSEN OSANA KOKONAISUUTTA.

Myös Suomessa tarvitaan rohkeita avauksia, projekteja ja kannusteita kestävään ympäristörakentamiseen. Viherala kasvaa kohisten, ja samalla tarvitaan kaupunkisuunnittelun keinoja varautua ilmastonmuutokseen. Tiivistyvissä kaupungeissa pelkälle viherpesulle ei ole varaa.

MARK aloittaa brändityön

Ensin täytyy ymmärtää, mistä on kysymys. Monet alan termit, kuten hulevesien hallinta, ekosysteemipalvelut sekä ylipäätään ympäristön suunnittelu, ovat hankalasti hahmotettavia. Välillä omaa työtään katsoo liian läheltä ja ammattislangi peittää alleen kansantajuisen viestin.

MARK käynnistää tänä vuonna maisema-arkkitehtuurin brändityön. Tarkoituksena on avata, miksi tekemämme työ on tärkeää yhteiskunnalle, käyttäjille ja luonnolle. Toivottavaa olisi, että poliitikot ja kaupunkilaiset ymmärtäisivät ja innostuisivat alan hankkeista entistä enemmän ja näkisivät omat vaikutusmahdollisuutensa elinympäristössään. Yksi keinoista on tiedon visualisointi ja siten luonnonprosessien avaaminen helposti ymmärrettävään muotoon.

MARK ja SAFA ovat molemmat avainasemassa viemässä kestävän ympäristörakentamisen viestiä. Yhdessä voimme kaikista parhaiten vastata tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin ja ilmastonmuutoksen tuomiin ympäristön muutoksiin. Ennen kaikkea tarvitaan tiivistä yhteistyötä meidän kaikkien suunnittelijoiden välillä. Yhteinen ymmärrys ympäristön ja rakentamisen moniulotteisuudesta yhdistää molempia ammattikuntia.

Haluan kutsua kaikki *au*:n lukijat MARKin vuoden tärkeimpään tapahtumaan, Maisema-arkkitehtipäiville, jotka järjestetään **26.10.** Dipolissa. Tapahtumassa pääsee kurkistamaan maisema-arkkitehtuurin hankkeisiin pintaa syvemmälle ja luomaan ammattikunnat ylittäviä visioita kaupungeista ja maisemista.

Veera Tolvanen
MARKin puheenjohtaja
www.m-ark.fi

TunnustusPAANU Kimmo Kuismaselle

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA on myöntänyt vuoden 2017 TunnustusPAANUn arkkitehti **Kimmo Kuismaselle** pitkästä elämäntyöstä ekologisesti kestävän rakentamisen hyväksi. Kuismasen erityisosaamista on ilmastotietoinen suunnittelu.

Oululainen arkkitehti ja tekniikan tohtori Kimmo Kuismanen on toiminut pitkään ekologisesti kestävän rakentamisen parissa niin tutkijana kuin suunnittelijana. Hänellä on ollut oma toimisto vuodesta 1974. Hän on myös toiminut suomalais-norjalais-saksalais-ranskalaisen arkkitehtitoimisto CASE Consult Ltd:n toimitusjohtajana vuodesta 1992 lähtien.

– Paikallinen pienilmasto ja ekologinen kestävyys ovat olleet Kuismasen toiminnan punainen lanka. Toimiston suunnittelutyö pohjautuu tutkimuksiin ja koerakentamishankkeisiin. Niin kaavoitus- kuin talonrakennushankkeensa Kuismanen aloittaa paikan analysoinnilla, EKO-SAFAn puheenjohtaja **Pekka Hänninen** sanoi.

Vuonna 2008 Kuismanen väitteli otsikolla *Climate-conscious Architecture – Design and Wind Testing Method for Climates in Change*. Tärkeä osa tutkimusta oli erilaisten tuulen simulointitekniikoiden, pienoismallien tuulitestauslaitteen ja testausten havainnointimenetelmien kehittäminen.

Modernin puurakentamisen kehittämisessä Kuismanen on ollut mukana jo 1980-luvulla Tromssan arktisilla asuntomessuilla. Tällä hetkellä työn alla ovat modulaarisen puukerrostalon ja yhteisöllisen kaupunkikorttelin kehittäminen.

Kuismanen on suunnitellut useita kaavatöitä Suomeen, Norjaan, Ruotsiin, Saksaan, Kiinaan ja Japaniin. Brøsetin alueelle Trondheimiin Norjaan on suunnitteilla hiilivapaa asuinalue, jossa arkkitehtuuri kannustaa muuttamaan elämäntapaa ekologisemmaksi. Kuismanen on ollut myös mukana pohtimassa, miten Kalasataman kaavoituksessa olisi varauduttava ilmastonmuutokseen.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 43 15.3.2018 10.24

ATL:n jäsenet haluavat kehittyä ja kansainvälistyä

Arkkitehtitoimistojen Liitto toteutti vuodenvaihteessa jäsenilleen palvelukyselyn, jonka tulokset antavat suuntaa palveluiden kehittämiselle.

Kyselyyn vastasi lähes 20 prosenttia jäsenistä, mikä oli ammattimaisten kyselynjärjestäjien mukaan hyvä tulos, kun ”jaossa ei ollut muoviämpäreitä”. Otos on riittävä ja kohtuullisen kattava, kun pääkaupunkiseudun lisäksi useampia vastauksia tuli Lahdesta, Oulusta, Tampereelta ja Turusta ja yksittäisiä vastauksia monilta muilta paikkakunnilta. Vastauksia tuli niin isoista kuin pienistäkin toimistoista, keskiarvo oli noin 8,5 hengen toimisto.

Kyselyssä tiedusteltiin, mitkä järjestöpalvelut koettiin toimistoissa olennaisimmiksi. Tätä tarkennettiin kysymällä, mitä näistä palveluista toimistot ovat käyttäneet. Erikseen kysyttiin vielä kansainvälisestä toiminnasta ja koulutustarpeista.

Neuvontapalveluista koettiin ehdottomasti tärkeimmiksi tietopalvelut (tilastot, tarjousasiat ja suhdannekyselyt) ja juridinen neuvonta. Koulutuspalveluista pidettiin tärkeinä jo käynnissä olevan pääsuunnittelijakoulutuksen lisäksi liiketoimintaosaamiseen liittyviä koulutuksia viestinnästä ja markkinoinnista, tarjousten tekemisestä ja henkilöstöhallinnosta.

Konsulttivastuuvakuutuksen hurja suosio

Laatu- ja vastuukehityspalveluista arkkitehdeille räätälöity konsulttivastuuvakuutus koettiin hyvin tärkeäksi: jopa 90,5 prosenttia vastaajista piti sitä tärkeimpänä. ATL:n laatujärjestelmä jäi jälkeen, mutta 69 prosenttia vastaajista piti sitäkin tärkeänä. Laatujärjestelmää ollaan uudistamassa tämän vuoden aikana – kerromme siitä myöhemmin lisää.

Jäsentoimistoille viestintävälineistä tärkein on toimiston verkkosivut, mutta sosiaalista mediaakin käytetään melko paljon. Suosituimmat palvelut ovat Facebook, LinkedIn ja Twitter. Tukea viestintäänsä koki tarvitsevansa runsas neljännes toimistoista.

ATL:n viestinnässä uutiskirje koettiin tärkeäksi. Myös *Rakennuslehden* tilausta jäsenille pidettiin hyvänä.

Kansainvälistymishalukkuus on suurta

Kansainvälistä toimintaa oli noin kolmanneksella vastaajista. Maiden suhteen oli paljon hajontaa, mutta eniten mainintoja saivat Pohjoismaat ja Itämeren alue, Venäjä ja Kiina.

55,8 prosenttia vastanneista oli kiinnostunut kansainvälisistä asiakkuuksista. Kiinnostavina kohteina pidettiin jo mainittujen kohdemaiden lisäksi Keski- ja Itä-Eurooppaa ja arabimaita. ATL:n pyrkimyksenä onkin luoda valtion uuden Business Finland -organisaation kanssa yhteistyötä, joka hyödyttäisi jäsentoimistojen kansainvälistymistä palveluvientinä. Arkkitehtuuri on erittäin vaativaa liike-elämän palveluliiketoimintaa eli osaamisvientiä puhtaimmillaan.

Koulutuksista keskeisimpänä pidettiin pääsuunnittelijakoulutusta. Sitä toivottiin Ouluun, ja teimme työtä käskettyä: ensimmäinen kurssi Oulussa järjestetään syksyllä. Muutoin koulutustarpeita nähtiin rakentamisen lainsäädännössä, digitalisaatiossa ja toisaalta erilaisissa liiketoiminta-asioissa. Koulutuksen kokonaisuuteen ATL paneutuu ensi syksyn aikana.

Liitolta kaivataan näkymistä ja edunvalvontaa

Avoimella kysymyksellä haettiin muita palvelutoiveita. ATL:ltä toivotaan aktiivista viestintää ulospäin, edunvalvontaa, työmarkkina-asioiden hoitamista ja monenlaisia tietopalveluita. Näihin tulemme vastaamaan uudistuvien verkkosivujen myötä. Jäsenosioon kokoamme jäsentoimistoille hyödyllisiä malleja, palveluita ja tietoa. Pyrimme tekemään sivuista helppokäyttöiset ja edustavat, jotta ne toimisivat alustana myös ulospäin suuntautuvalle viestinnälle ja edunvalvonnalle. Ensimmäisen vaiheen arvioimme valmistuvan kesällä.

ATL:n uudistumisprosessin aikana pyrimme viestimään jäsenistölle tapahtumassa olevista asioista. Uutiskirje on muutosaikana ykkösviestintävälineemme. Jos teillä on kuitenkin jotain kysyttävää, vinkkejä tai toiveita, ottakaa ihmeessä yhteyttä. ATL on olemassa jäseniään varten.

Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille!

Kalle Euro

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 44 15.3.2018 10.24

ATL:LTÄ TOIVOTAAN AKTIIVISTA VIESTINTÄÄ ULOSPÄIN, EDUNVALVONTAA, TYÖMARKKINA-ASIOIDEN HOITAMISTA JA MONENLAISIA TIETOPALVELUITA.

SOFIA AMBERLA

Arvoa arkkitehtuurista -projekti käyntiin

ATL on aloittanut Arvoa arkkitehtuurista -projektin, jonka tarkoituksena on osoittaa arkkitehtuurin ja hyvän suunnittelun arvoa ja sen konkreettisia hyötyjä. Projektin tavoitteena on tuoda keskustelupöytiin uusia argumentteja ja laajasti ymmärrettäviä näkökulmia myös muillekin kuin rakennusalan ammattilaisille.

Projektin yhtenä osana ATL on tilannut aiheesta diplomityön, jonka tekijänä on aloittanut helmikuussa **Jemina Valli**. Diplomityön tarkoituksena on kartoittaa aiheesta jo löytyvää tutkimustietoa ja etsiä konkreettisia esimerkkejä, myös kohde-esimerkkien ja haastattelututkimuksen avulla.

Projekti jatkuu ATL:n tulevilla verkkosivuilla täydentyvänä esimerkkipankkina, jonne kerätään jatkossa kiinnostavia kohteita, joista on mahdollista saada tutkimustietoa tai käyttökokemuksia. Pyydämme jäsenistöämme mukaan projektiin tulevaisuudessa.

Näkyvyysyhteistyö alkoi Taikon kanssa

Osana uudistumistaan Arkkitehtitoimistojen Liitto tekee jatkossa näkyvyysyhteistyötä eri tahojen kanssa. Taidetta verkossa myyvän Taikon kanssa yhteistyö alkoi ATL:n toimiston taidehankinnalla ja jatkuu seuraavaksi Taikon sivuille tulevalla arkkitehtihaastattelulla.

ATL:n uusiin viihtyisiin tiloihin Malminkadulle hankittiin taiteilija **Laura Konttisen** valokuvateos *Polku ilman suuntaa*. Teoksen kuva-aiheessa näkyy houkutteleva polku, joka nimestä poiketen edustaa ATL:n toimistoväen mielestä selkeää suuntaa uudistumiselle. Teoksen toimistoon kävivät ripustamassa itse taiteilija Laura Konttinen (kuvassa vasemmalla) ja Taikon **Pia Edman**.

Seuraathan myös ATL:n uutiskirjettä. Se on kevään aikana tärkein tiedonvälityskanavamme sinä aikana, kun teemme verkkosivu-uudistusta!

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 45 15.3.2018 10.24

ORMAX
TIILIKATOT

EVO

EDELLÄKÄVIJÄN KATTO

ORMAX EVO – kattotiilievoluution tulos

Uusi laattakattotiili ORMAX EVO on kehitetty Suomen vaativiin ilmasto-olosuhteisiin. Se edustaa uusinta kattotiiliteknologiaa ja se valmistetaan Orimattilassa, yhdessä Euroopan moderneimmista kattotiilitehtaista.

ORMAX EVO on modernin ja edistyksellisen suunnittelijan ja rakentajan valinta. Siinä modernein teknologia yhdistyy tämän päivän katemateriaalin esteettisiin, toiminnallisiin ja ekologisiin vaatimuksiin. Eläväpintainen, kaunis laattakattotiili on ohut ja ilmeeltään kevyt. Siitä syntyy tasainen, upea kattopinta. Tiili lukkiutuu tiiviisti paikoilleen ja pysyy siinä vakaasti kaikissa olosuhteissa.

Tiilikatto on järkevä ja pitkäikäinen investointi

Moderni ja kestävä tiilikatto suojaa taloa jopa 70 vuotta.
Se nostaa talon arvoa ja on silti hankintana yllättävän edullinen.

TEHTY SUOMESSA
PRODUCERAD I FINLAND

- Uusinta kattotiiliteknologiaa
- Tasainen ja tyylikkään ohut
- Nostaa talon arvoa
- Pitkäikäinen
- Äänetön

ormax.fi

Ormax Monier Oy, Läntinen teollisuuskatu 10, 02920 Espoo, puh. 09 2533 771

Part of BMI Group

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 46 15.3.2018 10.24

BUDJETTIHINNAT JA KUSTANNUSARVIOT

Kustannushallinnan asiantuntijapalvelut

- Budjettiarviot
- Vertailulaskelmat
- Tarkat kustannusarviot
- Rakennusriitaselvitykset

KUIN OSA OMAA TIIMIÄSI – OTA YHTEYTTÄ

FMC Laskentapalvelut

www.fmclaskentapalvelut.fi, p. 050-5250 522

PYÖRILLE OMA SÄILYTYSTELINE

RAKENNUSTEN SUOJAUS

HANSAMEX OY

-lattia- ja laatoituslistat
-törmäyssuojat, käsijohteet
-biostaattiset kestopinnoitteet
-räjähdys- ja savunpoistoluukut

Sauvonrinne 19 • 08500 Lohja
p. 09-5655 010 • info@hansamex.fi
www.hansamex.fi

VÄLISEINÄRATKAISU

ERIKOISLASI-IKKUNAT

EKO-SAFAn vuosikokous

keskiviikko **18.4.2018 klo 17–20**
Rakennustieto, Malminkatu 16, Helsinki

Tule mukaan keskustelemaan EKO-SAFAn liittovaltuusto-ohjelmasta – lähde ehdokkaaksemme! Vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, edellisen vuoden toimintakertomus ja tilinpäätös.

Lisäksi ohjelmassa on seminaari **kiertotaloudesta rakennetussa ympäristössä**. Kertomassa ja keskustelemassa professori **Jarmo Suominen**, projektipäällikkö **Lilli Linkola**, ympäristöministeriön erityisasiantuntija, arkkitehti, TkT **Matti Kuittinen** ja arkkitehti **Pekka Hänninen**.

Tarkempaa tietoa SAFAn jäsenkirjeessä sekä EKO-SAFAn Facebook-sivulla.

EKO-SAFAn johtokunta

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 47 15.3.2018 10.24

Tiilijulkisivu on investointi tulevaisuuteen

Tiili RT60 Punaruskea sileä Suunnittelu Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy

Tiili on materiaali, joka antaa suunnittelijalle mahdollisuuden moni-ilmeiseen ja arkkitehtonisesti mielenkiintoiseen julkisivuratkaisuun. Mitä paremmin julkisivu kestää esteettisesti aikaa ja sen tuomaa patinaa, sitä paremmin yksittäinen rakennus tai laajemmin koko kaupunginosa säilyttää arvonsa.

www.wienerberger.fi

Wienerberger

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 48 15.3.2018 10.24

Oulu etsii osaajia

Kaksi kaavoitusarkkitehtiä

YHDYSKUNTA- JA YMPÄRISTÖPALVELUIHIN

Oulun kaupunki kasvaa ja kehittyy! Kaavoituksessa on paljon työpainetta liittyen useisiin tämän mahdollistaviin kaavoitushankkeisiin. Kaavoitusarkkitehtien tehtävänä ovat kaupunkisuunnitteluun ja kaavoittamiseen liittyvät asiantuntijatehtävät.

Kelpoisuusehtona tehtävään on teknillisessä korkeakoulussa tai yliopistossa suoritettu arkkitehdin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Lisäksi edellytetään työ- tai opiskeluajan kokemusta vastaavan tyyppisistä tehtävistä.

Tehtäviä haetaan sähköisesti osoitteessa www.ouka.fi/tyopaikat.
Mikäli hakemusta ei ole mahdollista jättää sähköisesti, toimita hakemus osoitteeseen Oulun kaupungin kirjaamo, PL 27, 90015 Oulun kaupunki, käyntiosoite Torikatu 10 A.

Hakemuksessa on mainittava tehtäväkohtainen diaarinumero OUKA/1691/2018. Hakemukset on toimitettava 6.4.2018 klo 16.00 mennessä.

Lisätietoja tehtävistä antavat
asemakaava-arkkitehti Anne Olsbo,
p. 044 703 2439
ja asemakaava-arkkitehti Uki Lahtinen,
p. 044 703 2427.

Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@ouka.fi.

OULU | *Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut*

www.ouka.fi

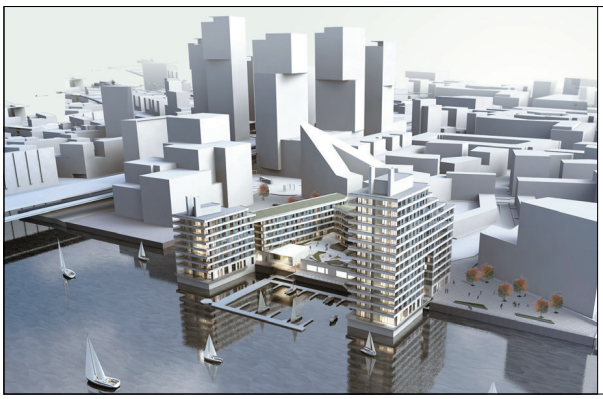

Haemme vaativiin asuntosuunnittelutehtäviin

ARKKITEHTIA ja KOKENUTTA ARK.YO:TA

Edellytämme Archicad-mallinnustaitoa.

Arvostamme tietomalli- ja 3d-kokemusta

Vapaamuotoiset hakemukset 29.3. mennessä:
tapio.saarelainen@a6oy.fi

ARKKITEHTIRYHMÄ A6 OY
Pursimiehenkatu 29 A 00150 Helsinki

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 49 15.3.2018 10.24

L Arkkitehdit hakee

Lisää hyviä tyyppejä

mukavaan joukkoomme osallistumaan
mielenkiintoisiin ja haastaviin projekteihin.
Jos olet arkkitehti, projektiarkkitehti, sisustussuunnittelija tai haastavien korjausrakennuskohteiden kokenut suunnittelija niin ota meihin yhteyttä ! Meillä olisi tekemistä.

Hakemukset ja portfoliot sähköpostilla:
hakemukset@l-ark.fi
Lisätietoja: Robert Trapp, 040 9022 613

arkkitehdit

ARKKITEHTI, ARKKITEHTIYLIOPPILAS

Työtä tarjolla monipuolisten asunto- ja julkisten rakennusten sekä kaupunkisuunnittelun ja korjausrakentamisen parissa.

Etsimme sekä projektinhoitoon kykeneviä ammattilaisia että innostuneita ja opinhaluisia työryhmän jäseniä.

Työskentelemme mm. Revit, AutoCad ja 3D-max-ohjelmistoilla.

Hakemukset ja tiedustelut sähköpostilla: rekry@arksi.fi tai postitse.

KIRSTI SIVÉN & ASKO TAKALA ARKKITEHDIT OY
Korkeavuorenkatu 25 A 5, 00130 Helsinki www.arksi.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. (09) 6801 368
tilitoimisto@apalvelu.fi

Kiljavan mökkien ja Oivalan kesäviikkojen hakuaika 1.3.–5.4.2018

SAFAn jäsenillä on mahdollisuus viettää kesäinen viikko Vähä-Kiljavalla tai Villa Oivalassa Villingin saaressa. Tarkemmat tiedot tiloista, vuokra-ajat, hinnasto sekä hakemuslomake ja -ohjeet löytyvät SAFAn verkkosivuilta www.safa.fi/fin/kiinteistot.

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 50 15.3.2018 10.24

Arkkitehti, sisustusarkkitehti tai arkkitehti yo – arvostamme ajatuksiasi

Ajattele, millaista olisi suunnitella toimitiloja ja merkittäviä kiinteistökehityshankkeita osana moniammattilaisten ryhmää, joka ymmärtää kokonaisuuksia ja arvostaa ideoita? JLL tarjoaa siihen mahdollisuuden, jos sinulla on kykyä toimia ryhmässä ja kannat vastuusi. Tiimisi menestyksen viimeistelet hyvällä suomen ja englannin kielen taidolla sekä ArchiCAD- ja AutoCAD-osaamisella. Toimi heti, sillä uusia mahdollisuuksia avautuu koko ajan: lähetä CV ja vapaamuotoinen hakemus palkkatoivomuksineen osoitteeseen **pirita.satta@eu.jll.com**.

JLL on globaali kiinteistöalan asiantuntijapalveluihin erikoistunut yhtiö. Yli 60.000 työntekijäämme 80 maassa tarjoavat maailman johtavaa osaamista kiinteistösijoittajille ja kiinteistöjen käyttäjille.

Lisätietoja antaa Johanna Lappalainen, National Director, Architectural Services, p. 050 533 0301, **johanna.lappalainen@eu.jll.com**

Jones Lang LaSalle Finland Oy, Architectural Services, Keskuskatu 5 B, 00100 Helsinki, www.jll.fi

JLL®

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 51 15.3.2018 10.24

AKL
Posti Oy

Posti Green

Täydellinen yhdistelmä energiatehokkuutta, luonnonvaloa sekä esteettisyyttä

© Fernando Guerra | FG+SG
© OKALUX GmbH

Kapilux

Okasolar

Okawood

Okatech, kupari

Okatech, alumiini

OKALUX
We take architectural glass a step ahead.

VITREA
WWW.VITREA.FI

IP1704327_au_3_2018_sisus.indd 52 15.3.2018 10.24